

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/પ્રથમ અપીલ નંબર ૩૩૮૬/૨૦૧૭

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે :

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ હેમંત એમ. પ્રચ્છક

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	હા.
૨	પત્રકારને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ ચુકાદાની યોગ્ય નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ પણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

=====

જયોત્સ્નાબેન –ગોવિંદભાઈ પટેલની પુત્રી, રાજેન્દ્રભાઈ પટેલની પત્ની અને ર

અન્ય(ઓ)

વિરુદ્ધ

મૃતક અશોકભાઈ ગોવિંદભાઈ પટેલના કાનૂની વારસદાર અને ર૧ અન્ય(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧,૨,૩ માટે શ્રી નિસર્ગ એન. ત્રિવેદી (૬૧૪૪)

પ્રતિવાદી(ઓ)નં.૧,૧૦.૧,૧૦.૨,૧૦.૩,૧૧,૧૨,૧૩,૧૪,૧૫,૧૬,૧૭,૧૮

,૧૯,૨૦,૨૧,૨૨,૬,૭,૮,૯ માટે હર્ષ વી. ગજ્જર (૭૮૨૮),

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨,૪ માટે શ્રી અભિષેક એમ. મહેતા (૩૪૬૯) સાથે

પરમ શાહ સાથે સુશ્રી ચૈતાલી દવે

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧.૧,૧.૨,૩ માટે શ્રી કમલેશ એસ કોટાઈ (૬૧૫૦)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧૦ માટે નોટિસ પ્રાપ્ત થઈ નથી

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૫ માટે બજવાણી થઈ શકી નથી. મુદ્દત્ સમાપ્ત.

=====

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી હેમંત એમ. પ્રચ્છક

તારીખ:૧૩/૦૭/૨૦૨૨

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી દ્વારા)

૧. મિર્ઝાપુર ખાતેના મુખ્ય વરિષ્ઠ સિવિલ જજ, અમદાવાદ દ્વારા ૨૦૧૭ના સ્પેશિયલ સિવિલ સ્યુટ નંબર ૫૦ તારીખ ૦૧/૦૮/૨૦૧૭ માં પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને હુકમને સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ની કલમ ૯૬ (ત્યારબાદ 'કોડ') હેઠળ પડકારવામાં આવ્યો છે.

હકીકતલક્ષી માળખું:

૨. વર્તમાન અપીલ તરફ દોરી જતી સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૨.૧ નિયમિત દિવાની દાવા નંબર ૪૩૨/૨૦૧૫ ને બદલીને ખાસ દાવા નંબર ૫૦/૨૦૧૭ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં ફરજિયાત કાયમી મનાઈ હુકમ, વેચાણ દસ્તાવેજ રદ કરવા અને જમીન ધરાવતા સર્વેક્ષણ નંબર ૧૭૩/૩ ના ભાગલા માટે વિનંતી કરવામાં આવી હતી, જેમાં બોડકદેવ ગામ, ઘાટલોડિયા તાલુકા (જૂની દસક્રોઈ), અમદાવાદ જિલ્લા ('હવે પછી જે વિવાદિત જમીનનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવશે) ના ૧ એકર ૩૬ ગુંઠાનો સમાવેશ થાય છે.

૨.૨ અપીલકર્તાઓ અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૪ ના પિતા સ્વ. શ્રી ગોવિંદભાઈ સોમાભાઈ પટેલ હિન્દુ અવિભાજિત પરિવાર ('એચયુએફ' હવે પછી) ના કર્તા તરીકે તેમજ તેમની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં તાત્કાલિક પ્રતિવાદી નંબર ૫ અને ૬ ની તરફેણમાં ૧૩/૦૩/૧૯૮૦ ના રોજ રૂ. ૨૫,૦૦૦/- ની રકમ માટે નોંધાયેલ વેચાણ દસ્તાવેજને અમલમાં મૂક્યા અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૪ એ તેમની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં વેચાણ દસ્તાવેજ પર હસ્તાક્ષર કર્યા.

૨.૩ અપીલકર્તા દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૪ તેમના સ્વર્ગસ્થ પિતાને દબાણ કરીને અને ધમકી આપીને અને સરકારી રેકૉર્ડમાં કાનૂની વારસદારો તરીકે તાત્કાલિક અપીલકર્તાઓના નામ છુપાવીને વેચાણ દસ્તાવેજનું સંચાલન કર્યું હતું જે પિતા દ્વારા અમલમાં આવ્યું હતું. એચયુએફની રોજિંદી જરૂરિયાતો અને જાળવણીને પહોંચી વળવા માટે વેચાણ કરારનો અમલ કરવામાં આવ્યો હતો. વિવાદિત જમીન ૧ થી ૪ નંબરના પ્રતિવાદીઓની ખેતી અને નિયંત્રણ હેઠળ હતી કારણ કે તેઓ એચયુએફના પુરુષ સભ્યો હતા. જમીન સંયુક્ત પૂર્વજોની મિલકત છે અને અપીલકર્તાઓ કાનૂની અધિકાર, હક અને વ્યાજનો દાવો કરી રહ્યા છે કારણ કે તેઓ જમીનનો કબજો માણતા હતા, પ્રતિવાદીઓની કાર્યવાહીને કારણે તેમના અધિકારો ખોવાઈ ગયા હતા.

૨.૪ વધુમાં એવું માનવામાં આવે છે કે વર્ષ ૨૦૧૫માં જ્યારે અપીલકર્તાઓએ પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી જને વિવાદિત જમીનના ભાગલા માટે પૂછ્યું હતું, ત્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી જએ અપીલકર્તાઓને હિસ્સો આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો.અપીલકર્તાઓએ પ્રતિવાદી નંબર ૫ અને ૬ પર પણ સવાલ ઉઠાવ્યા હતા કે તેઓ આ પરિસરમાં શા માટે રહી રહ્યા હતા અને તે પછી જ અપીલકર્તાને ખબર પડી કે વેચાણ દસ્તાવેજ વર્ષ ૧૯૮૦માં અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો અને મ્યુટેશન એન્ટ્રી નંબર ૨૯૯૧ પ્રતિવાદી નંબર ૫ અને ૬ની તરફેણમાં ૦૮/૦૨/૧૯૮૧ પર લાગુ કરવામાં આવ્યો હતો.

૨.૫ અપીલકર્તાઓના જણાવ્યા અનુસાર, સહ-પક્ષની પૂર્વજોની મિલકતના અધિકાર, હક અને હિતના ગેરકાયદેસર હસ્તાંતરણની આ જાણકારીએ તેમને માત્ર આઘાત જ આપ્યો ન હતો, પરંતુ તેણે તેમને ફરજિયાત કાયમી પ્રતિબંધ માટે તેમજ વેચાણ પત્ર રદ કરવા અને વિવાદિત જમીનના ભાગલા માટે પણ મુખ્ય સિવિલ જજ, અમદાવાદ (ગ્રામીણ) ની અદાલતમાં નિયમિત દિવાની દાવા નંબર ૪૩૨/૨૦૧૫ કરવા માટે પ્રેરિત કર્યા હતા.પ્રતિવાદી નંબર ૫,૯,૧૧ અને ૧૨ અને પ્રતિવાદી નંબર ૧૦ ના કાનૂની વારસદારોએ વિવાદિત જમીનના માલિકો તરીકે મ્યુટેશન એન્ટ્રી નંબર ૧૦૪૧૨ દ્વારા મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં તેમના નામોને રૂપાંતરિત કર્યા છે અને ૧૯/૦૪/૨૦૧૬ પર તેઓએ દાવો જમીન ૧૭૩/૩/૧ ને નોંધણી નંબર ૨૯૩૯/૧૬ ધરાવતા નોંધાયેલા વેચાણ ખત

દ્વારા સબ-રજીસ્ટ્રાર ઓફ એસ્યોરન્સ, અમદાવાદ-૩ ખાતે તબદિલ કરી છે અને હવે તે વેપારી હેતુઓ માટે ભાડા પર આપવામાં આવી છે.ભાગલા પછી, વર્તમાન અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો છે.અપીલકર્તાઓના જણાવ્યા અનુસાર, આ કાર્યવાહીની વિવિધતામાં વધારો કરે છે.મહેસૂલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ સમાંતર, મ્યુટેશન એન્ટ્રીઓને પડકારવા માટે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે છે, જે આ અદાલતમાં દાખલ થવા માટે જરૂરી ન પણ હોય.

૨.૬ અહીં એ નોંધવું પૂરતું છે કે કોડના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, જે પેનિંગ દાવામાં ૧૩ પ્રદર્શિત કરે છે.પ્રતિવાદી નંબર ૫ થી ૧૧ એ જ જવાબ આપ્યો અને કોર્ટે બંને પક્ષોને સાંભળ્યા પછી સંહિતાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ ફરિયાદને નકારી કાઢી.પ્રતિવાદી નંબર ૧૨એ પણ તેના લેખિત નિવેદનો દાખલ કરીને દાવો કર્યો હતો અને તેણે સંહિતાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ ફરિયાદને નકારી કાઢવા માટે અરજી પણ કરી હતી.અપીલકર્તાઓએ તેનો જવાબ આપ્યો હતો અને આખરે આંક-૩૧ હેઠળ, દાવાને નકારી કાઢવાનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.તેવી જ રીતે, પ્રતિવાદી નંબર ૧૩ થી ૨૨ એ પણ ફરિયાદને નકારી કાઢવાની માંગ કરતી સમાન અરજીઓને પસંદ કરી હતી.અદાલતનો દાવાને નકારી કાઢવાનો આદેશ એકમાત્ર મોટી ફરિયાદ છે, જે મૂળ ફરીયાદી દ્વારા વર્તમાન અપીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી છે.

૩. વર્તમાન અપીલમાં માંગવામાં આવેલી ચાચનાઓ નીચે મુજબ છે:

“૨૨...

(એ) આ માનનીય અદાલત આ પ્રથમ અપીલ સ્વીકારવા માટે રાજી થાય;

(બી) આ માનનીય અદાલત મિર્ઝાપુર ખાતે જાણીતા મુખ્ય વરિષ્ઠ સિવિલ જજ, અમદાવાદ (ગ્રામીણ) દ્વારા નીચે દર્શાવેલ ૧૩,૧૫ અને ૮૭ તારીખના વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશને રદ કરવા અને રદ કરવા માટે રાજી થાય અને તે પછી આ માનનીય અદાલત નીચે દર્શાવેલ આંક ૧૩,૧૫ અને ૮૭ ૦૧/૦૮/૨૦૧૭ તારીખના આદેશને અનુસરીને બહાર પાડેલા હુકમને રદ કરવા માટે રાજી થાય.

અને ૮૭;

(સી) આ માનનીય અદાલત સમગ્ર ખર્ચ સાથે આ પ્રથમ અપીલને મંજૂરી આપવા માટે સંતુષ્ટ છે.”

૪. આ અદાલતે ૧૧/૧૦/૨૦૧૭ પર અંતિમ નિકાલ માટે નોટિસ જારી કરી હતી.પ્રતિવાદીઓને જવાબ આપવા આવ્યા અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ (હવે ૧) વતી સોગંદનામું-ઈન-જવાબ આપવામાં આવ્યું. ૧ અને ૧. ૨) રેકૉર્ડ પર આવી છે.આ પ્રતિવાદીઓ અનુસાર, અપીલકર્તા નંબર ૧.૧ અને ૧.૨-સ્વર્ગસ્થ ભાઈ અશોક ગોવિંદભાઈ પટેલ અને પ્રતિવાદી નંબર ૩ જીતેન્દ્ર ગોવિંદભાઈ પટેલ કે જેઓ તેમના પ્રયાસમાં અપીલકર્તાઓને ટેકો આપી રહ્યા છે-તેમણે કહ્યું છે કે વાદીના પિતા અને આ પ્રતિવાદીઓએ સ્વતંત્ર વસિયતનો ઉપયોગ કરીને આ મિલકત વેચી નથી.અપીલકર્તાઓ ખોટા નથી જ્યારે તેઓ કહે છે કે આ

મિલકત વેચવા માટે ભાઈઓ દ્વારા ધમકી આપવામાં આવી હતી.પ્રતિવાદી નંબર ૩ એ સિટી સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ વેચાણ દસ્તાવેજની માન્યતાને પણ પડકાર્યો છે કારણ કે તેણે જમીન ધરાવતા સર્વેક્ષણ નંબર ૧૭૩/૩ માટે વેચાણ દસ્તાવેજ પર તેની સહી કરી નથી, જે ગામ બોડકદેવ, ઘાટલોડિયા તાલુકા(જૂના દસકોઈ), અમદાવાદ જિલ્લા, જે કથિત રીતે પ્રતિવાદી નંબર ૫ અને ૬ ની તરફેણમાં ₹૨૫,૫૦૦/- ના વેચાણ માટે ૧૩/૦૩/૧૯૮૦ તારીખે અસર કરે છે.આ સર્વેક્ષણ નંબર ૧૭૩/૩, આ ઉત્તરદાતાઓ અનુસાર, મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા બે ભાગ ૧૭૩/૩ ૧ અને ૧૭૩/૩/૨ માં વહેંચવામાં આવ્યો હતો.પ્રતિવાદી નંબર ૮ થી ૧૨ ના નામ ૨૧/૦૩/૨૦૦૬ પર એન્ટ્રી નંબર ૭૯૨૪ દ્વારા મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા.વધુમાં, મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૭ અને ૮ અને પ્રતિવાદી નંબર ૬ ના પરિવારના સભ્યોના નામ પણ મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા છે.

૪.૧ એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે પ્રતિવાદી ભાઈઓએ એકબીજા સાથે મળીને મિલકત સ્થાનાંતરિત કરી છે, તેથી અદાલત તરફથી આ બરતરફી સંપૂર્ણપણે અસ્વીકાર્ય છે.તે માત્ર વર્ષ ૨૦૧૫ માં પ્રથમ વખત છે, પ્રતિવાદીઓ અનુસાર પણ, અપીલકર્તાઓને મિલકતના હસ્તાંતરણ વિશે જાણ થઈ અને તેથી, મર્યાદાનો સમયગાળો તે મુજબ શરૂ થશે.વધુમાં, અપીલકર્તાઓ (બહેનો) સતર્ક હતા અને તેમણે તરત જ વર્ષ ૨૦૧૫માં ખાસ દિવાની દાવા નંબર (હવે)

૫૦/૨૦૧૭ દાખલ કર્યો હતો.જ્યારે બહેનો સાથે છેતરપિંડી કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો અને પિતા પર દબાણ કરીને જમીનનું વેચાણ કરવામાં આવ્યું હતું અને મહેતી વર્ષ ૨૦૧૫ની છે, ત્યારે દાવાને મર્યાદા દ્વારા રોકી શકાતો નથી કારણ કે દાવાની મિલકત પ્રતિવાદી નંબર ૫ થી ૧૨ ની તરફેણમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી હતી તે જાણની તારીખથી મર્યાદા શરૂ થાય છે.

૫. અપીલકર્તાઓ તરફથી સ્પષ્ટીકરણ સોગંદનામું જ્યોત્સ્નાબેન રાજેન્દ્રભાઈ પટેલ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં જાહેર કરવામાં આવ્યું છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૫-નંદલાલ નાથભાઈ પટેલ મુકદ્દમાની પેન્ડિંગ દરમિયાન મૃત્યુ પામ્યા છે અને તેમના કાનૂની વારસદારોને પણ રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યા છે.

મૌખિક રજૂઆતો:

૬. અમે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી ધવલ સી. દવેને વિદ્વાન વકીલ શ્રી નિસર્ગ ત્રિવેદી સાથે હાજર થતા વિસ્તૃત રીતે સાંભળ્યા છે.તેમણે અપીલકર્તાઓ વતી લેખિત રજૂઆતો પણ કરી છે જેમાં અપીલના મેમો અને કાયદાના મુખ્ય મુદ્દા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે, એવી વિનંતી કરવામાં આવી છે કે ટ્રાયલ જજ દ્વારા સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાની પ્રશંસા ન કરવામાં ગંભીર ભૂલ

કરવામાં આવી છે કે મર્યાદા એ તથ્યો અને કાયદાનો મિશ્ર પ્રશ્ન છે અને તે પ્રારંભિક તબક્કે નક્કી કરી શકાતો નથી.

૬.૧ વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ, શ્રી દવેનું કહેવું છે કે આ પ્રથમ અપીલ દ્વારા, આ બાબતને સ્વીકારવાની જરૂર છે કારણ કે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ, સુનાવણી થઈ નથી અને સંબંધિત અદાલતે એ હકીકતને ક્યારેય ધ્યાનમાં લીધી નથી કે અપીલકર્તાઓના સ્વર્ગસ્થ પિતાએ પરિવારના અપીલકર્તા મહિલા સહ-પક્ષકારો સાથે છેતરપિંડી કરીને તાત્કાલિક પ્રતિવાદી નંબર ૫ અને ૬ ને પૂર્વજોની જમીન વેચી દીધી હતી.મર્યાદા એ હકીકતો અને કાયદાનો જટિલ પ્રશ્ન છે તે પ્રશ્નની અદાલત દ્વારા અવગણના થઈ શકી ન હોત.અપીલકર્તાઓએ વર્ષ ૨૦૧૫માં તેમની જાણની તારીખથી ત્રણ વર્ષની અંદર દાવો દાખલ કર્યો છે અને તેથી, વિવાદિત જમીનના વિભાજનમાં તેમના હિસ્સાને નકારવાથી મોટા ભાગે તેમના હિતને જોખમમાં મૂકશે અને સુનાવણી વિના તેમના અધિકારોને સમાપ્ત કરી દેશે.

૬.૨ વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી ધવલ સી. દવે, વિદ્વાન વકીલ શ્રી નિસર્ગ ત્રિવેદીની સહાયથી તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં નીચેના અધિકારીઓ પર આધાર રાખ્યો છે:

એ. ઉર્વશીબેન વિરુદ્ધ કૃષ્ણકાંત, (૨૦૧૯) ૧૩ એસસીસી ૩૭૨ માં અહેવાલ આપ્યો

બી. મહિપાલભાઈ વિરુદ્ધ મૃતક વિનુભાઈ, આરએ ૮૩/૨૦૧૭ તારીખનો
૨૦/૦૨/૨૦૧૭ આદેશ

સી. ગંડુરી વિરુદ્ધ ચકિરી ચાનાદી, (૨૦૧૧) ૯ એસસીસી ૭૮૮ માં અહેવાલ
આપ્યો અને

ડી. દાનમ્મા વિરુદ્ધ અમર, (૨૦૧૮) ૩ એસસીસી ૩૪૩ માં અહેવાલ આપ્યો.

૭. વિદ્વાન વકીલ શ્રી હર્ષ ગજ્જરે પ્રતિવાદી નંબર ૬ થી ૨૨ નું પ્રતિનિધિત્વ
કર્યું છે અને પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૪ નું પ્રતિનિધિત્વ વિદ્વાન વકીલ શ્રી
અભિષેક મહેતા દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે.

૭.૧ વિદ્વાન વકીલ, શ્રી ગજ્જરના જણાવ્યા અનુસાર, નોંધાયેલ વેચાણ
ખત, વિભાજન અને કાયમી મનાઈ હુકમને રદ કરવા માટેનો દાવો ૩૫ વર્ષના
સમયગાળા પછી, ૧૩/૦૩/૧૯૮૦ તારીખના નોંધાયેલ વેચાણ ખતને
પડકારવામાં આવે છે.મર્યાદા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની અનુસૂચિ ૧ની કલમ ૫૯
ત્રણ વર્ષ વિશે વાત કરે છે કારણ કે વિભાજનની રાહતનો સમયગાળો વેચાણ
દસ્તાવેજ એટલે કે ૧૩/૦૩/૧૯૮૦ થી ૧૨ વર્ષની અંદર માંગવો જોઈતો હતો,
જો કે, અપીલકર્તા-વાદીના પિતાના મૃત્યુ પછી, તેઓ ૨૫ વર્ષ સુધી ચૂપ રહ્યા
છે અને માત્ર વર્ષ ૨૦૧૫માં દાવો દાખલ કર્યો છે.તેથી, સંહિતાના આદેશ VII,

નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ મર્યાદાઓના આધારે અસ્વીકાર સંપૂર્ણપણે ઉપલબ્ધ નથી.

૭.૨ તે આગળ તેમનું કહેવું છે કે નોંધણીની તારીખ માન્ય જ્ઞાનની તારીખ બની જાય છે અને ચતુરાઈથી મુસદ્દો તૈયાર કરીને, પક્ષો પછીથી જ્ઞાન મેળવવાની અજ્ઞાનતાની દલીલ કરી શકતા નથી. ફરિયાદના દાવાઓ અસ્પષ્ટ અને અસ્પષ્ટ છે અને અપીલકર્તાઓ (વાદીઓ) દ્વારા વર્ષ ૧૯૮૦માં ગોવિંદભાઈ સોમાભાઈ પટેલનાં પરિવારની બહારની મિલકતના હસ્તાંતરણની મહેતી ક્યારે મેળવવામાં આવી છે તે સ્પષ્ટ રીતે જણાવતા નથી.

૭.૩. વિદ્વાન વકીલ, શ્રી હર્ષ ગજ્જરે તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં નીચેના અધિકારીઓ પર આધાર રાખ્યો છે:

૧. રાજપાલ સિંહ વિરુદ્ધ સરોજ, ૨૦૨૨ એસ. સી. સી. ઓનલાઈન એસ. સી. ૬૩૮ માં અહેવાલ આપ્યો

૨. દહિબેન વિરુદ્ધ અરવિંદભાઈ કલ્યાણજી ભાનુશાલી, (૨૦૨૦) ૭ એસસીસી ૩૬૬ માં અહેવાલ આપ્યો

૩. રાઘવેન્દ્ર શરણ સિંહ વિરુદ્ધ રામ પ્રસન્ના સિંહ, (૨૦૨૦) ૧૬ એસસીસી ૬૦૧ માં અહેવાલ આપ્યો

જ. એન. વી. શ્રીનિવાસ મૂર્તિ વિરુદ્ધ મરિયામ્મા, (૨૦૦૫) ૫ એસસીસી ૫૪૮ માં અહેવાલ આપ્યો

પ. પ્રેમ સિંહ વિરુદ્ધ બ્રિબલ, (૨૦૦૬) ૫ એસ. સી. સી. ૩૫૩ માં નોંધાયેલ

ડ. સુનીલ કુમાર વિરુદ્ધ રામ પ્રકાશ, (૧૯૮૮) ૨ એસ. સી. સી. ૭૭ માં અહેવાલ આપ્યો

૭. ધર્મ શામરાઓ અગાલવે વિરુદ્ધ પાંડુરંગ મિરાગુ અગાલવે, (૧૯૮૮) ૨ એસ. સી. સી. ૧૨૬ માં અહેવાલ આપ્યો

૮. જિલુભાઈ જમુભાઈ વિરુદ્ધ બહાદુરભાઈ જમાભાઈ, ૨૦૨૦માં નોંધાયેલ (૨૧૨) **AIC** ૭૭૬

૯. બેચરભાઈ ઝવેરભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ જશભાઈ શિવાભાઈ પટેલ, ૨૦૧૩ (૧) **GLR** ૩૯૮ માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

૭.૪ એવી પણ વિનંતી કરવામાં આવે છે કે ૨૦૨૨માં એસ. સી. સી. ઓનલાઈન એસ. સી. ૬૩૮માં અહેવાલિત રાજપાલ સિંહ વિરુદ્ધ સરોજના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું છે કે સી. પી. સી. ના આદેશ VII નિયમ ૧૧ હેઠળ ચુકાદા માટે, અદાલત દ્વારા એ જોવું જરૂરી છે કે શું નોંધપાત્ર રાહત અને પરિણામી રાહત, મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે કે કેમ.એકવાર નોંધપાત્ર રાહત પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવે, તો પરિણામી રાહત દાવાને બચાવી શકતી નથી.તાત્કાલિક કેસમાં નોંધપાત્ર રાહત એ છે કે

૧૩/૦૮/૧૯૮૦ તારીખના નોંધાયેલા વેચાણ ખતને રદ કરવામાં આવે છે, જે મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે.

૭.૫ આ અદાલતના ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણય પર પણ ભરોસો મૂકવામાં આવ્યો છે, જે ૨૦૨૦ (૨૧૨) અખિલ ભારતીય કેસ ૭૭૬માં નોંધાયેલા જીલુભાઈ જમુભાઈ વિરુદ્ધ બહાદુરભાઈ જમાભાઈના કેસમાં આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાં આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચે સમાન તથ્યોમાં બેચરભાઈ ઝવેરભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ જશભાઈ એસ. પટેલ અને એચ. ના ૨૦૧૩ (૧) માં નોંધાયેલા નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો.

૭.૬ આગળ વિદ્વાન વકીલ શ્રી ગજ્જરનું કહેવું છે કે વાદીનો કેસ હિંદુ ઉત્તરાધિકાર અધિનિયમની સુધારેલી કલમ ૬ હેઠળ બચાવી શકાતો નથી કારણ કે કલમ ૬ (૧) ની જોગવાઈ સ્પષ્ટપણે પૂરી પાડે છે કે ૨૦/૧૨/૨૦૦૪ જે સુધારાની તારીખ છે તેના પહેલાં કરવામાં આવેલ કોઈપણ સ્વભાવ અથવા અલગતા તે સુધારાથી પ્રભાવિત થશે નહીં. કારણ કે વેચાણ ખત વર્ષ ૧૯૮૦નું છે જે ૨૦/૧૨/૨૦૦૪ થી ઘણું પહેલાનું છે, સુધારેલી જોગવાઈથી વાદી-અપીલકર્તાઓને કોઈ અધિકાર પ્રાપ્ત થશે નહીં. તેમણે પોતાના નિવેદનને સાબિત કરવા માટે મર્યાદાના કાયદા તેમજ સર્વોચ્ચ અદાલતના અન્ય નિર્ણયો પર પણ આધાર રાખ્યો છે.

૮. વિદ્વાન વકીલ, શ્રી અભિષેક મહેતા, જેઓ પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૪ તરીકે પરિવારનું પ્રતિનિધિત્વ પણ કરી રહ્યા છે, તેમણે ભારપૂર્વક વિનંતી કરી છે કે નોંધણીની તારીખ એ મહેતાની માન્ય તારીખ છે. તેમણે ૬ થી ૨૨ નંબર માટે અને પ્રતિવાદી વતી જે દલીલ કરવામાં આવી છે તેના આધારે પણ વિનંતી કરી હતી કે પ્રવેશની પરિવર્તન તારીખ ૦૮ ની છે. ૦૨. ૧૯૮૧ અને ત્યારબાદ જમીનને એન. એ. જમીનમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવી હતી, અને આ પ્રક્રિયામાં તમામ સંબંધિત લોકોને નોટિસ જારી કરવામાં આવી હોવી જોઈએ અને તેથી, અપીલકર્તા-બહેનો દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ ચતુરાઈથી મુસદ્દો તૈયાર કરીને આવવું ખોટું છે. તેમણે દાવાના પરિચ્છેદ ૪ અને ૧૦ પર ભાર મૂક્યો છે કે તે તદ્દન અસ્પષ્ટ છે અને જ્ઞાન ક્યારે થયું હતું તે સ્પષ્ટ કરતું નથી. આ અદાલત અને સર્વોચ્ચ અદાલતના ત્રણ નિર્ણયો પર તેમણે ભારે આધાર રાખ્યો છે અને પડકાર હેઠળ રહેલા ચુકાદા અને આદેશમાં કોઈ પણ રીતે દખલ ન કરવાની વિનંતી કરી છે.

૯. દહિબેન વિરુદ્ધ અરવિંદભાઈ કલ્યાણજી ભાનુશાલી(૨૦૨૦) ૭ એસ. સી. સી. ૩૬૬ માં સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે આદેશ VII, નિયમ ૧૧ પ્રકૃતિમાં ફરજિયાત છે અને જો કલમ (એ) થી (ઇ) માં નિર્દિષ્ટ કરેલા કોઈપણ આધારો બનાવવામાં આવે છે, તો અદાલત દાવાને નકારી કાઢવા માટે બંધાયેલી છે. મર્યાદાના કાયદાની ચર્ચા કરતી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે

જ્યાં દાવામાંના દાવાઓમાંથી દાવો કોઈપણ કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હોવાનું જણાય છે, ત્યારે દાવાને નકારી કાઢવામાં આવશે.તે ઘોષણા મેળવવા અને દસ્તાવેજને બાજુ પર મૂકવા અથવા કરારને રદ કરવા માટે દાવાનો કેસ હતો, એવું માનવામાં આવે છે કે કોર્ટે નક્કી કર્યું હોવું જોઈએ કે ક્યારે પ્રથમ દાવો કરવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત થયો છે અને જ્યારે કાર્યવાહીનું કારણ ઊભું થાય ત્યારે જ દાવો કરવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે.જ્યારે દાવો કરવામાં આવેલા અધિકારનું ઉલ્લંઘન થાય અથવા ઉલ્લંઘનની સ્પષ્ટ અને સ્પષ્ટ ધમકી હોય ત્યારે દાવો દાખલ કરવો આવશ્યક છે.

૯.૧ સર્વોચ્ચ અદાલતના તારણો અને અવલોકનોને ફરીથી રજૂ કરવાની જરૂર પડશે.

“૧૬.ટ્રાયલ કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે દાવો દાખલ કરવા માટેનો સમય મર્યાદા તારીખ ૦૨.૦૭.૨૦૦૯ ના વેચાણ પત્રના અમલની તારીખથી ૩ વર્ષ હતી.દાવો ૧૫.૧૨.૨૦૧૪ના રોજ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.ફરિયાદી નંબર ૧/પ્રતિવાદી નંબર ૧ એ ૨૦૦૯ માં વાદીઓને 'ખોટા' અથવા 'બનાવટી' ચેક જારી કર્યા હતા ત્યારે વાદીના દાવાઓ અનુસાર કાર્યવાહીનું કારણ ઊભું થયું હતું. મર્યાદા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ ૫૮ અને ૫૯ અનુસાર, ૦૨.૦૭.૨૦૦૯ તારીખના વેચાણ ખતને રદ કરવા માટેનો દાવો ૨૦૧૨ સુધીમાં દાખલ થઈ શક્યો હોત.જોકે આ દાવો ૧૫.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેને મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૭. ત્યારબાદ દાવો મિલકત પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ ને ૦૧.૦૪.૨૦૧૩ તારીખના નોંધાયેલા વેચાણ ખત દ્વારા વેચવામાં આવી હતી.દાવાની મિલકત ખરીદતા પહેલા, પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ એ ૧૪.૦૮.૨૦૧૨ ના રોજ જાહેર સૂચના જારી કરી હતી.વાદીઓએ તેના પર કોઈ વાંધો ઉઠાવ્યો ન હતો.

૧૮. કાયદામાં સ્થાયી સ્થિતિના આધારે ટ્રાયલ કોર્ટ એવું માન્યું હતું કે વાદીના દાવાને મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો હતો અને આદેશ VII નિયમ ૧૧ (ડી) સી. પી. સી. હેઠળ અરજીને મંજૂરી આપી હતી.

૧૯. સિનિયર સિવિલ જજ, સુરત દ્વારા પસાર કરાયેલા ૧૨.૦૮.૨૦૧૬ તારીખના ચુકાદાથી નારાજ થઈને, વાદીઓએ અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટ સમક્ષ પ્રથમ અપીલ નંબર ૨૩૨૪/૨૦૧૬ દાખલ કર્યો હતો.

૨૦. હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે એ હકીકતની નોંધ લીધી હતી કે વાદીએ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ની તરફેણમાં ૦૨.૦૭.૨૦૦૯ તારીખના નોંધાયેલા વેચાણ ખતને અમલમાં મૂકવાનો ઇનકાર કર્યો ન હતો.ઉપરોક્ત વેચાણ પત્રમાં, વાદીઓ દ્વારા ખાસ સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો અને સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો કે તેમને વેચાણની સંપૂર્ણ વિચારણા મળી છે.વેચાણ પત્રમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા ૩૬ ચેક દ્વારા વેચાણની ચૂકવણીના સંદર્ભમાં સંપૂર્ણ વિગતો હતી, જેની વિગતો તેમાં નોંધવામાં આવી હતી.વેચાણ ખતનો અમલ વિવાદિત ન હોવાથી અને સબ-રજીસ્ટ્રાર સમક્ષ વાદીઓની હાજરીમાં હસ્તાંતરણની યોગ્ય નોંધણી કરવામાં આવી હોવાથી, વેચાણ ખતને રદબાતલ, ગેરકાયદેસર અથવા બિનઅસરકારક જાહેર કરી શકાયું ન હતું.ત્યારબાદ દાવાની મિલકત પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ ના

પક્ષમાં તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૧૩ ના રજિસ્ટર્ડ વેચાણ દસ્તાવેજ દ્વારા રૂ. ૨,૦૧,૦૦,૦૦૦/- ના વેચાણ વિચારણા માટે વેચવામાં આવી.પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ મૂલ્યવાન વિચારણા માટે પ્રામાણિક ખરીદદારો હતા.

૨૧. વેચાણ ખતને રદ કરવા માટેનો વર્તમાન દાવો વાદીઓ દ્વારા તારીખ ૦૨.૦૭.૨૦૦૯ ના વેચાણખતને અમલમાં મૂક્યાના ૫ વર્ષથી વધુ સમય પછી અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા તારીખ ૦૧.૦૪.૨૦૧૩ ના વેચાણ ખતને અમલમાં મૂક્યાના ૧ વર્ષ પછી દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.એ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે ૧૫.૧૨.૨૦૧૪ પર દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો તે પહેલાં, વાદીઓએ કોઈ પણ સમયે, તારીખ ૦૨.૦૭.૨૦૦૯ ના વેચાણ પત્રમાં ઉલ્લેખિત સંપૂર્ણ વેચાણ વિચારણા પ્રાપ્ત ન થઈ હોવાની કોઈ ફરિયાદ કરી ન હતી.૦૨.૦૭.૨૦૦૯ તારીખના વેચાણ પત્રના અમલની તારીખથી ૫ વર્ષથી વધુ સમય પછી આ પ્રકારનો આરોપ પ્રથમ વખત કરવામાં આવ્યો હતો.૦૨.૦૭.૨૦૦૯ તારીખના વેચાણ પત્રના સંદર્ભમાં મુકદ્દમાને મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો હોવાથી, ઉચ્ચ અદાલતનો મત હતો કે તે પછીના ૦૧.૦૪.૨૦૧૩ તારીખના વેચાણ પત્રના સંદર્ભમાં પણ દાવો ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી. વાદીઓએ પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ સામે કોઈ આરોપ મૂક્યો ન હતો અને વાદી અને પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ વચ્ચે કરારની કોઈ ગુમતા નહોતી.ઉચ્ચ અદાલતે ટ્રાયલ કોર્ટના તારણોને યોગ્ય રીતે સમર્થન આપ્યું હતું અને જણાવ્યું હતું કે દાવો મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હતો, કારણ કે તે ત્રણ વર્ષની મર્યાદાની અવધિથી આગળ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.

૨૨. હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત ચુકાદા અને ૧૨.૦૮.૨૦૧૬ ના આદેશથી નારાજ, મૂળ વાદી નંબર ૧ એ વર્તમાન સિવિલ અપીલ દાખલ કરી છે.

૨૩. અમે પક્ષકારો માટે વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા છે, ફરિયાદ અને તેની સાથે દાખલ કરેલા દસ્તાવેજો તેમજ પક્ષો વતી દાખલ કરેલી લેખિત રજૂઆતોનો પણ અભ્યાસ કર્યો છે.

૨૩.૧ અમે સૌ પ્રથમ આદેશ VII નિયમ ૧૧ સી. પી. સી. હેઠળ અરજી નક્કી કરવા માટે લાગુ પડતા કાયદાનો ટૂંકમાં સંપર્ક કરીશું, જે નીચે મુજબ છે: “૧૧. ફરિયાદનો અસ્વીકાર.— નીચેના કિસ્સાઓમાં ફરિયાદ નકારી કાઢવામાં આવશે:—

(એ) જ્યાં તે કાર્યવાહીનું કારણ જાહેર કરતું નથી;

(બી) જ્યાં ઓછી કિંમતમાં દાવો કરવામાં આવેલી રાહત અને વાદી, અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા સમયની અંદર મૂલ્યાંકનમાં સુધારો કરવા માટે કોર્ટ દ્વારા જરૂરી હોવા પર, આમ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે;

(સી) જ્યાં દાવો કરાયેલ રાહત યોગ્ય રીતે મૂલ્યવાન છે પરંતુ ફરિયાદ કાગળ પર અપૂરતી સ્ટેમ્પવાળી લખવામાં આવી છે, અને વાદી, કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા સમયની અંદર જરૂરી સ્ટેમ્પ-પેપર પૂરું પાડવા માટે કોર્ટ દ્વારા જરૂરી હોવા પર, આમ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે;

(ડી) જ્યાં દાવામાંના નિવેદનમાંથી દાવો કોઈપણ કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હોવાનું જણાય છે;

(ઈ) જ્યાં તે ડુપ્લિકેટમાં ફાઈલ કરવામાં ન આવે;

(એફ) જ્યાં વાદી નિયમ ૯ ની જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય: પરંતુ મૂલ્યાંકનમાં સુધારો કરવા અથવા જરૂરી સ્ટેમ્પ-પેપરનો પુરવઠો પૂરો પાડવા માટે કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલો સમય ત્યાં સુધી લંબાવવામાં આવશે નહીં જ્યાં સુધી કોર્ટને, નોંધવાના કારણોસર, સંતોષ ન થાય કે વાદીને અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં

આવેલા સમયની અંદર મૂલ્યાંકનમાં સુધારો કરવા અથવા કેસ હોય તે પ્રમાણે જરૂરી સ્ટેમ્પ-પેપરનો પુરવઠો પૂરો પાડવા માટે અપવાદરૂપ પ્રકૃતિના કોઈ પણ કારણસર અટકાવવામાં આવ્યો હતો અને તે સમય લંબાવવાનો ઇનકાર વાદીને ગંભીર અન્યાયનું કારણ બનશે.”

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૨૩.૨ આદેશ VII નિયમ ૧૧ હેઠળનો ઉપાય એક સ્વતંત્ર અને વિશેષ ઉપાય છે, જેમાં અદાલતને પુરાવા નોંધવા માટે આગળ વધ્યા વિના, શ્રેશોલ્ડ પર દાવાને ટૂંકમાં બરતરફ કરવાની અને રજૂ કરેલા પુરાવાના આધારે સુનાવણી હાથ ધરવાની સત્તા છે, જો તે સંતુષ્ટ હોય કે કાર્યવાહી આ જોગવાઈમાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ આધારો પર સમાપ્ત થવી જોઈએ.

૨૩.૩ આદેશ VII નિયમ ૧૧ (એ) નો અંતર્ગત ઉદ્દેશ એ છે કે જો દાવામાં કાર્યવાહીનું કોઈ કારણ જાહેર કરવામાં ન આવે, અથવા દાવાને નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવે, તો કોર્ટ વાદીને દાવામાં કાર્યવાહીને બિનજરૂરી રીતે લંબાવવાની મંજૂરી આપશે નહીં. આવા કિસ્સામાં, બનાવટી મુકદ્દમાનો અંત લાવવો જરૂરી રહેશે, જેથી વધુ ન્યાયિક સમય વેડફાય નહીં.

૨૩.૪ અઝહર હુસૈન વિરુદ્ધ રાજીવ ગાંધી ૧ કેસમાં આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે આ જોગવાઈ હેઠળ સત્તાઓ આપવાનો સંપૂર્ણ હેતુ એ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે જે મુકદ્દમો અર્થહીન છે, અને નિષ્ફળ સાબિત થવા માટે બંધાયેલો છે, તેને અદાલતના ન્યાયિક સમયને બગાડવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં, નીચેના શબ્દોમાં:

“૧૨. ...આવી સત્તા પ્રદાન કરવાનો સંપૂર્ણ હેતુ એ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે જે મુકદ્દમો અર્થહીન છે, અને નિષ્ફળ સાબિત થવા માટે બંધાયેલો છે તેને અદાલતનો સમય લેવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં, અને પ્રતિવાદીના મગજનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.ડેમોક્રિસની તલવારને બિનજરૂરી રીતે હેતુ વગર તેના માથા પર લટકાવી રાખવાની જરૂર નથી.જો સામાન્ય નાગરિક મુકદ્દમો હોય તો પણ, જો તે કાર્યવાહીનું કોઈ કારણ જાહેર ન કરે તો કોર્ટ દાવાને નકારી કાઢવાની સત્તાનો સહેલાઈથી ઉપયોગ કરે છે.”

૨૩.૫ જો કે, દીવાની કાર્યવાહીને સમાપ્ત કરવાની અદાલતને આપવામાં આવેલી સત્તા સખત છે અને આદેશ VII નિયમ ૧૧ માં દર્શાવેલ શરતોનું કડક પાલન કરવું જરૂરી છે.

૨૩.૬ આદેશ VII નિયમ ૧૧ હેઠળ, અદાલત પર એ નક્કી કરવાની ફરજ મૂકવામાં આવે છે કે શું વાદી દાવામાંના દાવાઓની તપાસ કરીને, આધાર રાખેલા દસ્તાવેજો સાથે વાંચીને, અથવા દાવો કોઈ કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે કે કેમ તે કાર્યવાહીનું કારણ જાહેર કરે છે કે કેમ.

૨૩.૭ આદેશ VII નિયમ ૧૪ (૧) દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની જોગવાઈ કરે છે, જેના પર વાદી તેના દાવામાં આધાર રાખે છે, જે નીચે મુજબ છે:

“આદેશ ૭ નિયમ ૧૪:દસ્તાવેજ કે જેના પર વાદી દાવો કરે છે અથવા આધાર રાખે છે તેનું નિર્માણ.— (૧)જ્યાં વાદી કોઈ દસ્તાવેજ પર દાવો કરે છે અથવા તેના દાવાના સમર્થનમાં તેના કબજામાં અથવા સત્તામાં રહેલા દસ્તાવેજ પર આધાર રાખે છે, ત્યારે તે સૂચિમાં આવા દસ્તાવેજો દાખલ કરશે અને જ્યારે

તેના દ્વારા ફરિયાદ રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે તેને કોર્ટમાં રજૂ કરશે અને તે જ સમયે ફરિયાદ સાથે દાખલ કરવા માટે દસ્તાવેજ અને તેની એક નકલ પહોંચાડશે.

(૨) જો આવા કોઈ દસ્તાવેજ વાદીના કબજામાં અથવા સત્તામાં ન હોય, તો તે જ્યાં પણ શક્ય હોય ત્યાં તે જણાવશે કે તે કોના કબજામાં અથવા સત્તામાં છે.

(૩) એક દસ્તાવેજ કે જે વાદી દ્વારા જ્યારે ફરિયાદ રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે અદાલતમાં રજૂ કરવો જોઈએ, અથવા ફરિયાદમાં ઉમેરવા અથવા જોડવા માટેની ચાદીમાં દાખલ કરવો જોઈએ પરંતુ તે મુજબ રજૂ કરવામાં આવતો નથી અથવા દાખલ કરવામાં આવતો નથી, તે અદાલતની પરવાનગી વિના, દાવાની સુનાવણીમાં તેના વતી પુરાવા તરીકે પ્રાપ્ત થશે નહીં.

(૪) આ નિયમમાં કંઈપણ વાદીના સાક્ષીઓની ઉલટ તપાસ માટે રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજને લાગુ પડશે નહીં, અથવા માત્ર તેની ચાદશક્તિને તાજગી આપવા માટે સાક્ષીને સોંપવામાં આવશે નહીં.”

૨૩.૮ આદેશ VII નિયમ ૧૪ સી. પી. સી. ને ધ્યાનમાં રાખીને, આદેશ VII નિયમ ૧૧ (એ) હેઠળ અરજીનો નિર્ણય લેવા માટે ફરિયાદ સાથે દાખલ કરાયેલા દસ્તાવેજોને ધ્યાનમાં લેવા જરૂરી છે. જ્યારે દાવામાં ઉલ્લેખિત દસ્તાવેજ દાવાનો આધાર બને છે, ત્યારે તેને દાવાના એક ભાગ તરીકે ગણવો જોઈએ.

૨૩.૯ આ જોગવાઈ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને, કોર્ટ નક્કી કરશે કે દાવામાં કરવામાં આવેલા દાવાઓ કાયદાકીય કાયદા અથવા ન્યાયિક આદેશની વિરુદ્ધ છે કે કેમ, તે નક્કી કરવા માટે કે ગ્રેશોલ્ડ પર દાવાને નકારી કાઢવાનો કેસ બનાવવામાં આવ્યો છે કે કેમ.

૨૩.૧૦ આ તબક્કે, લેખિત નિવેદનમાં પ્રતિવાદી દ્વારા લેવામાં આવેલી અરજીઓ અને ગુણદોષ પર દાવાને નકારી કાઢવાની અરજી અપ્રસ્તુત હશે, અને તેને ધ્યાનમાં લઈ શકાતી નથી અથવા ધ્યાનમાં લઈ શકાતી નથી.

૨૩.૧૧ આદેશ VII નિયમ ૧૧ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટેની કસોટી એ છે કે જો ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા દાવાઓને સંપૂર્ણ રીતે લેવામાં આવે, તો તેના પર આધાર રાખેલા દસ્તાવેજો સાથે, તે જ પરિણામ હુકમનામું પસાર કરવામાં આવશે.આ કસોટી લિવરપૂલ અને લંડન એસ. પી. એન્ડ આઈ. અસોસિએશન લિમિટેડ વિરુદ્ધ એમ. વી. સી સક્સેસ આઈ એન્ડ અનધર, જ માં મૂકવામાં આવી હતી, જે આ રીતે વાંચે છે:

“૧૩૯. ફરિયાદ કાર્યવાહીનું કારણ જાહેર કરે છે કે નહીં તે અનિવાર્યપણે હકીકતનો પ્રશ્ન છે.પરંતુ તે કરે છે કે નહીં તે ફરિયાદ વાંચીને જ જાણવું જોઈએ.ઉક્ત હેતુ માટે, ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા દાવાઓ તેમની સંપૂર્ણતામાં સાચા હોવા જોઈએ.કસોટી એ છે કે જો ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા દાવાઓને સંપૂર્ણ રીતે સાચા ગણવામાં આવે તો હુકમનામું પસાર કરવામાં આવશે કે કેમ.”

૨૩.૧૨ હરદેશ ઓરેસ (પી.) લિમિટેડ વિરુદ્ધ હેડે એન્ડ કંપની કેસમાં કોર્ટે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે સજા અથવા ફરિયાદને બહાર કાઢવા અને તેને અલગથી વાંચવાની મંજૂરી નથી. તે પદાર્થ છે, અને માત્ર સ્વરૂપ નથી, જેની તપાસ કરવાની છે. શબ્દોનો ઉમેરો અથવા બાદબાકી કર્યા વિના, ફરિયાદનો અર્થ તે જેમ છે તેમ કરવો પડશે. જો વાદીમાંના આક્ષેપો પ્રથમ દૃષ્ટિએ કાર્યવાહીનું કારણ દર્શાવે છે, તો અદાલત તપાસ શરૂ કરી શકતી નથી કે શું આરોપો હકીકતમાં સાચા છે કે નહીં.

૨૩.૧૩ જો વાદીના અર્થપૂર્ણ વાંચન પર, એવું જોવા મળે છે કે દાવો સ્પષ્ટપણે ત્રાસદાયક છે અને તેમાં કોઈ યોગ્યતા નથી, અને દાવો કરવાનો અધિકાર જાહેર કરતું નથી, તો કોર્ટ આદેશ VII નિયમ ૧૧ સી. પી. સી. હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે ન્યાયી ગણાશે.

૨૩.૧૪ આદેશ VII નિયમ ૧૧ સી. પી. સી. હેઠળની શક્તિનો ઉપયોગ અદાલત દ્વારા દાવાના કોઈપણ તબક્કે, કાં તો ફરિયાદ નોંધાવતા પહેલાં, અથવા પ્રતિવાદીને સમન્સ જારી કર્યા પછી, અથવા સુનાવણીના સમાપન પહેલાં, સતીમ ભાઈ વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના ચુકાદામાં આ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે. ૭ એકવાર મુદ્દાઓ ઘડવામાં આવે તે પછી, આ બાબતની સુનાવણી થવી જ જોઈએ તેવી અરજીને આ અદાલતે અઝહર હુસૈન (ઉપરોક્ત) માં ફગાવી દીધી હતી.

૨૩.૧૫ આદેશ VII નિયમ ૧૧ ની જોગવાઈ પ્રકૃતિમાં ફરજિયાત છે. તે જણાવે છે કે જો ખંડ (એ) થી (ઇ) માં નિર્દિષ્ટ કરેલા કોઈપણ આધારો બનાવવામાં આવે તો ફરિયાદ "નકારી કાઢવામાં આવશે". જો કોર્ટેને લાગે કે વાદી કાર્યવાહીનું કારણ જાહેર

કરતી નથી, અથવા દાવો કોઈપણ કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે, તો કોર્ટ પાસે દાવાને નકારી કાઢવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ નથી.

૨૪. “કાર્યવાહીનું કારણ “નો અર્થ એ છે કે દરેક હકીકત જે વાદીને તેના ચુકાદાના અધિકારને ટેકો આપવા માટે, જો પાર કરવામાં આવે તો, સાબિત કરવા માટે જરૂરી હશે.તેમાં ભૌતિક તથ્યોના બંડલનો સમાવેશ થાય છે, જે વાદીને દાવામાં દાવો કરવામાં આવેલી રાહત માટે હકદાર બનાવવા માટે સાબિત કરવા માટે જરૂરી છે.

૨૪.૧ સ્વામી આત્માનંદ વિરુદ્ધ શ્રી રામકૃષ્ણ તપોવનમ કેસમાં આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો:

“૨૪. આમ, કાર્યવાહીનું કારણ એટલે દરેક હકીકત, જેને જો પાર કરવામાં આવે, તો વાદીએ અદાલતના ચુકાદાના તેના અધિકારને ટેકો આપવા માટે આદેશ સાબિત કરવો જરૂરી રહેશે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, તે તથ્યોના સમૂહ છે, જે તેમને લાગુ પડતા કાયદા સાથે લેવામાં આવે છે, જે વાદીને પ્રતિવાદી સામે રાહતનો અધિકાર આપે છે.તેમાં પ્રતિવાદી દ્વારા કરવામાં આવેલા કેટલાક કાર્યોનો સમાવેશ થવો આવશ્યક છે કારણ કે આવા કાર્યની ગેરહાજરીમાં, કાર્યવાહીનું કોઈ કારણ સંભવતઃ પ્રાપ્ત થઈ શકતું નથી.તે દાવો કરાયેલા અધિકારના વાસ્તવિક ઉલ્લંઘન સુધી મર્યાદિત નથી પરંતુ તેમાં તે તમામ ભૌતિક તથ્યો શામેલ છે જેના પર તે સ્થાપિત થયેલ છે.”

૨૪.૨ ટી. અરિવંદનમ વિરુદ્ધ ટી. વી. સત્યપાલ અને અન્ય ૯ કેસમાં આ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે આદેશ VII નિયમ ૧૧ સી. પી. સી. હેઠળની અરજી પર વિચારણા

કરતી વખતે જે નિર્ણય લેવાની જરૂર છે તે એ છે કે શું વાદી કાર્યવાહીનું વાસ્તવિક કારણ અથવા કંઈક શુદ્ધ ભ્રામક જાહેર કરે છે, , જે નીચેના શબ્દોમાં છે: –

“૫. ...વિદ્વાન મુન્સિફે યાદ રાખવું જોઈએ કે જો વાદીના અર્થપૂર્ણ- ઔપચારિક નહીં-વાંચન પર તે સ્પષ્ટપણે ત્રાસદાયક અને અયોગ્ય છે, તો દાવો કરવાનો સ્પષ્ટ અધિકાર જાહેર ન કરવાના અર્થમાં, તેણે ઓ. ૭, આર. ૧૧, સી. પી. સી. હેઠળ તેની શક્તિનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ જેથી તેમાં ઉલ્લેખિત આધાર પૂરો થાય. અને, જો ચતુર મુસદ્દાએ કાર્યવાહીના કારણનો ભ્રમ પેદા કર્યો હોય, તો તેને પ્રથમ સુનાવણીમાં જ નાબૂદ કરી દો.

૨૪.૩ ત્યારબાદ, આઈ. ટી. સી. લિમિટેડ વિરુદ્ધ ડેટ રિકવરી એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, ૧૦ માં આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે કાયદો ચતુર મુસદ્દાને મંજૂરી આપી શકતો નથી જે કાર્યવાહીના કારણનો ભ્રમ પેદા કરે છે. જે જરૂરી છે તે એ છે કે વાદીમાં સ્પષ્ટ અધિકાર હોવો આવશ્યક છે.

૨૪.૪ જો, જો કે, દાવાનો ચતુરાઈથી મુસદ્દો તૈયાર કરીને, તેણે કાર્યવાહીના કારણનો ભ્રમ પેદા કર્યો હોય, તો મદનુરી શ્રી રામચંદ્ર મૂર્તિ વિરુદ્ધ સૈયદ જલાલ કેસમાં આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે તેને શરૂઆતમાં જ નાબૂદ કરવો જોઈએ, જેથી બનાવટી મુકદ્દમો વહેલી તકે સમાપ્ત થઈ જશે. અદાલતે કોઈપણ છત્તાવરણ અથવા દમન સામે સતર્ક રહેવું જોઈએ, અને તે નક્કી કરવું જોઈએ કે મુકદ્દમો સંપૂર્ણપણે ત્રાસદાયક છે કે નહીં, અને અદાલતની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ છે કે કેમ.

૨૫. મર્યાદા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ તમામ દાવાઓ, અપીલ અને અરજીઓની સ્થાપના માટે સમય મર્યાદા નક્કી કરે છે. કલમ ૨ (જે) "મર્યાદાનો સમયગાળો" શબ્દને દાવ,

અપીલ અથવા અરજીઓ માટે અનુસૂચિમાં નિર્ધારિત મર્યાદાનો સમયગાળો તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે. કલમ ૩ જણાવે છે કે નિર્ધારિત સમયગાળા પછી દાખલ કરવામાં આવેલા દરેક દાવાને બરતરફ કરવામાં આવશે, ભલે મર્યાદા બચાવ તરીકે સ્થાપિત કરવામાં આવી ન હોય. જો દાવો કોઈ ચોક્કસ લેખ દ્વારા આવરી લેવામાં ન આવે, તો તે અવશેષ લેખમાં આવશે.

૨૬. ૧૯૬૩ના અધિનિયમની અનુસૂચિની કલમ ૫૮ અને ૫૯, દાવો દાખલ કરવા માટે મર્યાદાનો સમયગાળો સૂચવે છે જ્યાં ઘોષણા માંગવામાં આવે છે, અથવા કોઈ દસ્તાવેજ રદ કરવામાં આવે છે, અથવા કરાર રદ કરવામાં આવે છે, જે નીચે મુજબ છે:

“દાવાનું વર્ણન	મર્યાદા સમયગાળો	જે સમયથી સમયગાળો શરૂ થાય છે
૫૮. કોઈપણ અન્ય ઘોષણા મેળવવા માટે.	ત્રણ વર્ષ	જ્યારે દાવો કરવાનો અધિકાર પ્રથમ પ્રાપ્ત થાય છે.
૫૯. કોઈ સાધન અથવા હુકમનામું અથવા કરારને રદ કરવા માટે તેને જોડવું અથવા અલગ રાખવું	ત્રણ વર્ષ	જ્યારે વાદીને દસ્તાવેજ અથવા હુકમનામું રદ કરવા અથવા અલગ રાખવા અથવા કરાર રદ કરવા માટે હકદાર બનાવતી હકીકતો પ્રથમ તેને ખબર પડે છે.”

૧૯૬૩ના અધિનિયમની કલમ ૫૮ અને ૫૯ હેઠળ નિર્ધારિત મર્યાદાનો સમયગાળો ત્રણ વર્ષનો છે, જે તે તારીખથી શરૂ થાય છે જ્યારે પ્રથમ દાવો કરવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે.

૨૭. ખત્રી હોટેલ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, ૧૨ માં આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે 'દાવો' અને 'ઉપાર્જિત' શબ્દો વચ્ચે 'પ્રથમ' શબ્દનો ઉપયોગ કરવાનો અર્થ એ થશે કે જો દાવો કાર્યવાહીના બહુવિધ કારણો પર આધારિત હોય, તો મર્યાદાનો સમયગાળો તે તારીખથી શરૂ થશે જ્યારે દાવો કરવાનો અધિકાર પ્રથમ પ્રાપ્ત થાય છે. એટલે કે, જો અધિકારનું સતત ઉદ્ધંધન થાય છે, તો તે કાર્યવાહીના નવા કારણને જન્મ આપશે નહીં, અને દાવો બરતરફ કરવા માટે જવાબદાર રહેશે, જો તે દાવો કરવાનો અધિકાર પ્રથમ ઉપાર્જિત થયાની તારીખથી ગણવામા આવેલી મર્યાદાના સમયગાળાની બહાર હોય.

૨૮. પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ ગુરદેવ સિંઘમાં આ અદાલતની ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે ચુકાદો આપ્યો હતો કે અદાલતે દાવાની તપાસ કરવી જોઈએ અને તે નક્કી કરવું જોઈએ કે વાદીને સૌપ્રથમ દાવો કરવાનો અધિકાર ક્યારે પ્રાપ્ત થયો, અને ધારેલા તથ્યો પર, દાવો સમયસર છે કે કેમ. "દાવો કરવાનો અધિકાર" શબ્દનો અર્થ કાનૂની કાર્યવાહી દ્વારા રાહત મેળવવાનો અધિકાર છે. દાવો કરવાનો અધિકાર ત્યારે જ પ્રાપ્ત થાય છે જ્યારે કાર્યવાહીનું કારણ ઊભું થાય. જ્યારે દાવો કરવામાં આવેલા અધિકારનું ઉદ્ધંધન થાય અથવા જ્યારે પ્રતિવાદી કે જેની સામે દાવો કરવામાં આવે છે તેના દ્વારા આવા અધિકારનું ઉદ્ધંધન કરવાની સ્પષ્ટ અને સ્પષ્ટ ધમકી હોય ત્યારે દાવો દાખલ કરવો આવશ્યક છે. આદેશ VIII નિયમ ૧૧ (ડી) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જો

દાવો કોઈપણ કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હોવાનું જણાય છે, તો દાવાને નકારી
કાઢવામાં આવશે.”

૯.૨ (૨૦૨૦) ૧૬ એસ. સી. સી. ૬૦૧ માં અહેવાલિત રાઘવેન્દ્ર શરણ સિંહ વિરુદ્ધ રામ પ્રસન્ના સિંહનો બીજો નિર્ણય સંહિતાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી પર દાવાને નકારી કાઢવાની વાત કરે છે. સર્વોચ્ચ અદાલતે પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો કે આવી અરજીઓને ધ્યાનમાં લેતા જે સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવું જોઈએ તે એમ કહીને કે જો દાવાના દાવાઓના સંપૂર્ણ અને અર્થપૂર્ણ વાંચન પર, તે કાર્યવાહીનું કારણ અને દાવો કરવાનો સ્પષ્ટ અધિકાર જાહેર કરતું નથી અથવા મર્યાદિત કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હોવાનું જણાય છે, તો દાવાને ત્રાસદાયક અને અયોગ્ય ગણવામાં આવે છે. લેખિત નિવેદનમાં અથવા અન્ય રેકૉર્ડ અને દસ્તાવેજમાં પ્રતિવાદી દ્વારા જે દલીલ કરવામાં આવે છે તે મહેત્વપૂર્ણ નથી. એકંદરે, જો કોઈ દાવો મર્યાદા અધિનિયમ, ૧૯૫૯ની કલમ ૫૯ હેઠળ પ્રતિબંધિત હોવાનું જણાય છે, તો વાદીને ચતુરાઈથી મુસદ્દો તૈયાર કરીને જોગવાઈને અવરોધિત કરવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી, જેથી એવા સંજોગોનો ઉલ્લેખ કરવાનું ટાળી શકાય કે જેના દ્વારા દાવો મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે.

૯.૩ સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષની બાબતમાં પ્રતિવાદી-વાદી તેના ભાઈ સાથે અપીલકર્તા-પ્રતિવાદીનો પિતા હતો, જેણે સંયુક્ત રીતે ૦૬/૦૩/૧૯૮૧

પર નોંધાયેલ ભેટ દસ્તાવેજ અમલમાં મૂક્યો હતો, જેમાં અપીલકર્તાની તરફેણમાં દાવાની જમીન ભેટમાં આપી હતી અને તેને જમીનનો કબજો આપ્યો હતો. વર્ષ ૨૦૦૦માં તેમના ભાઈઓ અને અન્ય લોકો સામે સંયુક્ત કુટુંબની મિલકતોના ભાગલા માટે દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. વાદી પણ તે દાવામાં પ્રતિવાદી તરીકે જોડાયો હતો. ભાગલા દાવાની ફરિયાદની નકલ સાથે સમન્સ કથિત રીતે પ્રતિવાદી-વાદીને ૨૧/૧૨/૨૦૦૧ પર આપવામાં આવ્યું હતું અને વર્ષ ૨૦૧૨ માં વાદીના ભાઈના મૃત્યુ પછી, એકલા પ્રતિવાદી-વાદીએ અપીલકર્તાની વિરુદ્ધ દાવો દાખલ કર્યો હતો કે અપીલકર્તાની તરફેણમાં ચલાવવામાં આવેલ ૦૬/૦૩/૧૯૮૧ તારીખની ભેટનું ખત એક બનાવટી અને આડંબરી વ્યવહાર છે અને અપીલકર્તા-મૂળ પ્રતિવાદીને ક્યારેય આપવામાં આવેલી ભેટની મિલકતોના સંદર્ભમાં કોઈ હક અને કબજો નથી અને તેથી, તે તેના પર બંધનકર્તા ન હતો. અપીલકર્તાએ લેખિત નિવેદન દાખલ કર્યું અને આદેશ VII, આદેશ XIV સાથે વાંચેલા નિયમ ૧૧, સંહિતાના નિયમ ૨ હેઠળ ફરિયાદને નકારી કાઢવા માટે અરજી દાખલ કરી હતી કારણ કે દાવો સ્પષ્ટપણે મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હતો કારણ કે ભેટ દસ્તાવેજ ૦૬/૦૩/૧૯૮૧ નો હતો અને મર્યાદા અધિનિયમની કલમ ૫૯ ને ધ્યાનમાં રાખીને દાવો ભેટ દસ્તાવેજના અમલના દસ્તાવેજના ત્રણ વર્ષમાં દાખલ થવો જોઈએ, જ્યારે તે અમલના ૨૨ વર્ષ પછી દાખલ કરવામાં આવ્યો છે અને પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૯૧ અને

૯૨ તેમજ નોંધણી અધિનિયમની કલમ ૪૭ હેઠળ પણ વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે એ જ જાળવવા યોગ્ય ન હતું.

૯.૪ ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તાની અરજીને આ આધાર પર નકારી કાઢી હતી કે મર્યાદાનો પ્રશ્ન નક્કી કરવા માટે મૌખિક પુરાવા જરૂરી છે. ઉચ્ચ અદાલતે પુનરીક્ષણ અરજીને ફગાવી દીધી હતી અને ટ્રાયલ કોર્ટના આદેશની પુષ્ટિ કરી હતી. જ્યારે સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો ત્યારે તેણે એવું માન્યું હતું કે દાવો સ્પષ્ટ રીતે મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે અને મર્યાદાના કાયદા દ્વારા સ્પષ્ટ રીતે પ્રતિબંધિત છે અને સંહિતાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને વાદીને નકારી કાઢવી જરૂરી છે.

“ ૬.૩ સી. પી. સી. ના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ હેઠળ અરજીના અવકાશ અને મર્યાદાને ધ્યાનમાં લેતી વખતે, સી. પી. સી. ના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ પર આ અદાલતના કેટલાક નિર્ણયોનો સંદર્ભ અને વિચારણા કરવાની જરૂર છે.

૬.૪ ટી. અરિવંદનમ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, સી. પી. સી. ના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ અને આવી અરજીને ધ્યાનમાં લેતા ટ્રાયલ કોર્ટના હુકમની સમાન જોગવાઈને ધ્યાનમાં લેતી વખતે, આ અદાલતે ફકરા ૫ માં નિરીક્ષણ કર્યું છે અને નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

“પ. વારંવાર અને બિનશરતી રીતે અદાલતની પ્રક્રિયાના ઘોર દુરુપયોગ માટે અરજદારની નિંદા કરવામાં અમને સહેજ પણ ખચકાટ નથી. ઉચ્ચ અદાલતના ચુકાદામાં મળેલા તથ્યોના નિવેદન પરથી, તે સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ છે કે બેંગલોરની પ્રથમ મુન્સિફની અદાલત સમક્ષ અત્યારે પડતર મુકદ્દમો, દલીલો મેળવવામાં કાયદાનો ખુલ્લેઆમ દુરુપયોગ છે. વિદ્વાન મુન્સિફે યાદ રાખવું જોઈએ કે જો વાદીના અર્થપૂર્ણ, ઔપચારિક નહીં, વાંચન પર તે સ્પષ્ટપણે ત્રાસદાયક અને અયોગ્ય છે, તો દાવો કરવાનો સ્પષ્ટ અધિકાર જાહેર ન કરવાના અર્થમાં, તેણે આદેશ ૭, નિયમ ૧૧ સી. પી. સી. હેઠળ તેની શક્તિનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ જેથી તેમાં ઉલ્લેખિત આધાર પૂરો થાય. અને, જો ચતુર મુસદ્દાએ કાર્યવાહીના કારણનો ભ્રમ પેદા કર્યો હોય, તો આદેશ ૧૦, સી. પી. સી. હેઠળ પક્ષની શોધપૂર્વક તપાસ કરીને પ્રથમ સુનાવણીમાં તેને શરૂઆતમાં જ નાબૂદ કરો. એક સક્રિય ન્યાયાધીશ બેજવાબદાર કાયદાકીય મુકદ્દમાનો જવાબ છે ”

૬.૫ ચર્ચ ઓફ ક્રાઈસ્ટ ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ એન્ડ એજ્યુકેશનલ ચેરિટેબલ સોસાયટી વિરુદ્ધ પોન્નિયમમેન એજ્યુકેશનલ ટ્રસ્ટના કેસમાં, આ અદાલતે પેરા ૧૩માં અવલોકન કર્યું છે અને નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

“૧૩. ફરિયાદના દાવાઓની તપાસ કરતી વખતે, કાર્યવાહીના કારણ માટેની સામગ્રીની ખાતરી કરવી એ ટ્રાયલ કોર્ટની ફરજ છે. કાર્યવાહીનું કારણ એ તથ્યોના સમૂહ છે જે તેમને લાગુ પડતા કાયદા સાથે લેવામાં આવે છે જે વાદીને પ્રતિવાદી સામે રાહતનો અધિકાર આપે છે. દરેક હકીકત જે વાદીને હુકમનામું મેળવવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે સાબિત કરવા માટે જરૂરી છે તે

સ્પષ્ટ શબ્દોમાં દર્શાવવી જોઈએ."ક્રિયાનું કારણ" શબ્દોનો અર્થ શોધવો યોગ્ય છે.કાર્યવાહીના કારણમાં પ્રતિવાદી દ્વારા કરવામાં આવેલા કેટલાક કાર્યનો સમાવેશ થવો આવશ્યક છે કારણ કે આવા કૃત્યની ગેરહાજરીમાં કાર્યવાહીનું કોઈ કારણ સંભવતઃ મળી શકતું નથી."

૬.૬ એબીસી લેમિનાર્ટ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ એપી એજન્સીઓ, સાલેમમાં, આ અદાલતે "કાર્યવાહીનું કારણ" નો અર્થ નીચે મુજબ સમજાવ્યો હતો:

"૧૨. કાર્યવાહીનું કારણ એટલે દરેક હકીકત, જે જો પાર કરવામાં આવે, તો વાદીએ અદાલતના ચુકાદાના તેના અધિકારને ટેકો આપવા માટે સાબિત કરવું જરૂરી રહેશે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, તે તથ્યોના સમૂહ છે જે તેમને લાગુ પડતા કાયદા સાથે લેવામાં આવે છે જે વાદીને પ્રતિવાદી સામે રાહતનો અધિકાર આપે છે.તેમાં પ્રતિવાદી દ્વારા કરવામાં આવેલા કેટલાક કાર્યોનો સમાવેશ થવો આવશ્યક છે કારણ કે આવા કાર્યની ગેરહાજરીમાં કાર્યવાહીનું કોઈ કારણ સંભવતઃ પ્રાપ્ત થઈ શકતું નથી.તે દાવો કરાયેલા અધિકારના વાસ્તવિક ઉદ્ધંધન સુધી મર્યાદિત નથી પરંતુ તેમાં તે તમામ ભૌતિક તથ્યો શામેલ છે જેના પર તે સ્થાપિત થયેલ છે.તેમાં આવી હકીકતોને સાબિત કરવા માટે જરૂરી પુરાવા નથી, પરંતુ વાદીને હુકમનામું મેળવવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે સાબિત કરવા માટે જરૂરી દરેક હકીકતનો સમાવેશ થાય છે.દરેક વસ્તુ જે સાબિત ન થાય તો પ્રતિવાદીને તાત્કાલિક ચુકાદાનો અધિકાર આપશે તે કાર્યવાહીના કારણનો ભાગ હોવો જોઈએ.પરંતુ તેનો પ્રતિવાદી દ્વારા સ્થાપિત કરવામાં આવેલા બચાવ સાથે કોઈ સંબંધ નથી અને

ન તો તે વાદી દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવેલી રાહતની પ્રકૃતિ પર આધાર રાખે છે.”

ક.૭ સોપાન સુખદેવ સાબલે વિરુદ્ધ ચેરિટી કમિશનરના કેસમાં, આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૧૧. આઈટીસી લિમિટેડ વિરુદ્ધ ડેટ રિકવરી એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ [(૧૯૯૮) ૨ એસસીસી ૭૦] માં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે સંહિતાના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે નિર્ણય લેવાનો મૂળભૂત પ્રશ્ન એ છે કે શું કાર્યવાહીનું વાસ્તવિક કારણ વાદીમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે અથવા સંહિતાના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ માંથી બહાર નીકળવાના દૃષ્ટિકોણથી કંઈક શુદ્ધ ભ્રામક જણાવવામાં આવ્યું છે.

૧૨. ટ્રાયલ કોર્ટે યાદ રાખવું જોઈએ કે જો વાદીના અર્થપૂર્ણ અને ઔપચારિક વાંચન પર તે દાવો કરવાનો સ્પષ્ટ અધિકાર જાહેર ન કરવાના અર્થમાં દેખીતી રીતે ત્રાસદાયક અને અયોગ્ય છે, તો તેણે સંહિતાના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ જેથી તેમાં ઉદ્દેખિત આધાર પૂરો થાય. જો ચતુર મુસદ્દાએ કાર્યવાહીના કારણનો ભ્રમ પેદા કર્યો હોય, તો સંહિતાના આદેશ ૧૦ હેઠળ પક્ષની શોધપૂર્વક તપાસ કરીને પ્રથમ સુનાવણીમાં તેને શરૂઆતમાં જ નાબૂદ કરવો પડશે.”

ક.૮ મદનુરી શ્રી રામ ચંદ્ર મૂર્તિ વિરુદ્ધ સૈયદ જલાલના કેસમાં આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે અને ચુકાદો આપ્યો છે:

“૭. જો ઉપરોક્ત જોગવાઈમાં દર્શાવેલી શરતો પૂર્ણ થાય તો આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ હેઠળ ફરિયાદને નકારી શકાય છે.તે અવલોકન કરવાની જરૂર નથી કે આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ સી. પી. સી. હેઠળની શક્તિનો ઉપયોગ અદાલત દ્વારા દાવાના કોઈપણ તબક્કે કરી શકાય છે.અરજી નક્કી કરવા માટે જે સંબંધિત તથ્યોની તપાસ કરવાની જરૂર છે તે માત્ર વાદીના દાવાઓ છે.જો વાદીના સંપૂર્ણ અને અર્થપૂર્ણ વાંચન પર, એવું જોવા મળે છે કે દાવો સ્પષ્ટપણે હેરાન કરનારો અને દાવો કરવાનો કોઈ અધિકાર જાહેર ન કરવાના અર્થમાં અયોગ્ય છે, તો કોર્ટે આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ સી. પી. સી. હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. શ્રેશોલ્ડ પર નાગરિક કાર્યવાહીને સમાપ્ત કરવાની અદાલતને આપવામાં આવેલી સત્તા સખત હોવાથી, આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ સી. પી. સી. હેઠળ ફરિયાદને નકારી કાઢવાની સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટેની શરતોનું કડક પાલન કરવું પડશે.દાવાઓ કાર્યવાહીનું કારણ જાહેર કરે છે કે કેમ અથવા દાવો કોઈ કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે કે કેમ તે જાણવા માટે દાવાના દાવાઓને સંપૂર્ણ રીતે વાંચવાની જરૂર છે.તે અવલોકન કરવાની જરૂર નથી કે દાવો કોઈપણ કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે કે કેમ તે પ્રશ્ન હંમેશા દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધારિત રહેશે.દાવાને નકારી કાઢવા માટે પ્રતિવાદીની વિનંતીને ધ્યાનમાં લેતી વખતે લેખિત નિવેદનમાંના દાવાઓ તેમજ પ્રતિવાદીની દલીલો સંપૂર્ણપણે અપ્રસ્તુત છે.જ્યારે ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપોને તેમના ચહેરાના મૂલ્ય પર સંપૂર્ણ રીતે સાચા ગણવામાં આવે છે, જો તેઓ દર્શાવે છે કે દાવો કોઈપણ કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે, અથવા કાર્યવાહીનું કારણ જાહેર કરતા નથી, તો ફરિયાદને નકારી કાઢવાની અરજીને ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે અને આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ સી. પી. સી.

હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકાય છે.જો દાવાના ચતુરાઈપૂર્વકના મુસદ્દાએ કાર્યવાહીના કારણનો ભ્રમ પેદા કર્યો હોય, તો અદાલત તેને વહેલી તકે નાબૂદ કરશે જેથી બનાવટી મુકદ્દમો પ્રારંભિક તબક્કે સમાપ્ત થાય.”

૬.૯ રામ સિંહ વિરુદ્ધ ગ્રામ પંચાયત મહલ કલાનના કેસમાં આ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે અને ચુકાદો આપ્યો છે કે જ્યારે દાવો કોઈપણ કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે, ત્યારે વાદીને ચતુરાઈથી મુસદ્દો તૈયાર કરીને તે જોગવાઈને અવરોધિત કરવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી જેથી તે સંજોગોનો ઉલ્લેખ ટાળવામાં આવે, જેના દ્વારા દાવો મર્યાદિત કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે.

૭. સી. પી. સી. ના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ હેઠળ સત્તાના ઉપયોગ અંગેના ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં આ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાને હાથમાં રહેલા કેસની હકીકતો અને દાવામાંના દાવાઓ પર લાગુ કરીને, અમારો અભિપ્રાય છે કે નીચેની બંને અદાલતોએ સી. પી. સી. ના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને દાવાને નકારી કાઢવામાં ભૌતિક ભૂલ કરી છે. એ નોંધવું જરૂરી છે કે તે વિવાદમાં નથી કે ભેટ દસ્તાવેજ મૂળ વાદી દ્વારા તેના ભાઈ સાથે જાતે ચલાવવામાં આવ્યો હતો.ભેટનું ખત એ નોંધાયેલ ભેટનું ખત હતું.ભેટ ખતનો અમલ વાદી દ્વારા વિવાદિત નથી.તે વાદીનો કેસ છે કે ભેટ ખત એ ભેટનું આકર્ષક ખત હતું અને તેથી તે તેના પર બંધનકર્તા નથી.જો કે, એ નોંધવું જરૂરી છે કે આશરે ૨૨ વર્ષ સુધી, ન તો વાદી કે ન તો તેના ભાઈ (જે ૧૫/૧૨/૨૦૦૨ પર મૃત્યુ પામ્યા હતા) એ કોઈ પણ સમયે દાવો કર્યો હતો કે ભેટ દસ્તાવેજ એ ભેટનું બનાવટી દસ્તાવેજ હતું.ભેટ દસ્તાવેજના વહીવટકર્તાઓમાંથી એક-વાદીના ભાઈએ તેમના જીવનકાળ દરમિયાન ક્યારેય એવો દાવો કર્યો ન હતો કે ભેટ દસ્તાવેજ એ ભેટનું આકર્ષક દસ્તાવેજ છે.તે મૂળ પ્રતિવાદી

હતો જેણે વર્ષ ૨૦૦૧ માં ભાગલા માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો અને ઉપરોક્ત દાવો તેના ભાઈઓ સામે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં વાદીને પ્રતિવાદી નંબર ૧૦ તરીકે જોડવામાં આવ્યો હતો. એવું લાગે છે કે પ્રતિવાદી દ્વારા ૨૦૦૧ ના ટી. એસ. (પાર્ટીશન) દાવો નંબર ૨૦૩ તરીકે દાખલ કરવામાં આવેલા દાવાનું સમન્સ પ્રતિવાદી નંબર ૧૦ વાદીને અહીં વર્ષ ૨૦૦૧ માં જ આપવામાં આવ્યું હતું. તેમ છતાં, તેમણે વર્ષ ૨૦૦૩માં વર્તમાન દાવાની સ્થાપના કરી હતી. દાવામાંના દાવાઓ પરથી પણ એવું લાગે છે કે આ ૨૨ વર્ષ દરમિયાન એટલે કે ૧૯૮૧ થી ૨૦૦૧/૨૦૦૩ સુધીના સમયગાળા દરમિયાન, દાવાની મિલકત અહીંના મૂળ પ્રતિવાદી દ્વારા ગીરવે મૂકવામાં આવી હતી અને ગીરો ખત પ્રતિવાદી દ્વારા ચલાવવામાં આવ્યો હતો. તેથી, દાવામાંના દાવાઓ અને દાવામાં જણાવેલા તથ્યોના સમૂહને ધ્યાનમાં લેતા, અમારો અભિપ્રાય છે કે વાદીએ ચતુરાઈથી મુસદ્દાનો મુસદ્દો તૈયાર કરીને દાવાને મર્યાદાના સમયગાળાની અંદર લાવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે, જે અન્યથા, મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે. તેથી, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, ટી. અરિવંડમ (ઉપરોક્ત) અને અન્યના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયોને ધ્યાનમાં લેતા, અને દાવો સ્પષ્ટ રીતે મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હોવાથી, સી. પી. સી. ના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને દાવાને નકારી કાઢવો જરૂરી છે.

૮. આ તબક્કે, એ નોંધવું જરૂરી છે કે, જેમ કે, વાદીએ ક્યારેય ભેટ ખતને અલગ રાખવાની કોઈ ઘોષણા માટે પ્રાર્થના કરી નથી. અમારો અભિપ્રાય છે કે આવી ચાચના ચતુરાઈથી પૂછવામાં આવતી નથી. જો આવી વિનંતી કરવામાં આવી હોત, તો તે કિસ્સામાં, મર્યાદા અધિનિયમની કલમ ૫૯ ને ધ્યાનમાં રાખીને મર્યાદા દ્વારા દાવો સ્પષ્ટપણે પ્રતિબંધિત હોવાનું કહી શકાય અને તેથી, મર્યાદા અધિનિયમની જોગવાઈઓમાંથી બહાર નીકળવા માટે માત્ર એક ઘોષણા કરવામાં આવે છે, ખાસ

કરીને, મર્યાદા અધિનિયમની કલમ ૫૯. ઉપરોક્ત પાસાને ઉચ્ચ અદાલત તેમજ માન્ય ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યું નથી.”

૯.૫ **રાજપાલસિંહ (ઉપરોક્ત)** ના કિસ્સામાં સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે સિવિલ સ્યુટમાં વાદી દ્વારા અનુગામી દાવો વેચાણ ખતને રદ કરવાની માંગ કરતા મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે, જે વેચાણ દસ્તાવેજની જાણની તારીખથી ત્રણ વર્ષના સમયગાળાની અંદર દાખલ કરવો જરૂરી છે.તેથી, જ્યારે અહીં અપીલકર્તા-મૂળ પ્રતિવાદીનું નામ વર્ષ ૧૯૯૬માં નોંધાયેલા વેચાણ પત્રના આધારે મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવ્યું હતું, જે ૧૯/૦૪/૧૯૯૬ પર થયું હતું અને જ્યારે તે વ્યક્તિ કબજામાં હોવાનું અને ત્યારથી જમીન પર ખેતી કરતી હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું, ત્યારે મૂળ વાદીએ ૧૯૯૬થી ત્રણ વર્ષના સમયગાળામાં દાવો દાખલ કર્યો હોવો જોઈએ.મૂળ વાદીની રજૂઆત કે દાવામાંની વિનંતી કબજાની વસૂલાત માટે પણ હતી અને તેથી, દાવો બાર વર્ષના સમયગાળાની અંદર દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો અને મર્યાદાના સમયગાળાની અંદર સ્વીકાર્ય ન હોવાનું જણાયું હતું.સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે કબજો માટે રાહત એ પરિણામી વિનંતી છે અને મૂળ વિનંતી વેચાણ ખતને રદ કરવાની હતી અને તેથી, મર્યાદા સમયગાળાને દાવો કરવામાં આવેલી મૂળ રાહતના સંદર્ભમાં ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર છે, નહીં કે પરિણામી રાહત.

વિષય પરનો કાયદો:

૧૦. આમ બંને પક્ષોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળીને, સૌપ્રથમ વિચારણા હેઠળના વિષય પરનો કાયદો સંદર્ભને પાત્ર છે.

૧૦.૧ શરૂઆતમાં, સી. પી. સી. ના આદેશ VII નિયમ ૧૧ અને મર્યાદા અધિનિયમની કલમ ૫૮ની જોગવાઈનું પુનઃઉત્પાદન કરવું જરૂરી રહેશે.

“આદેશ VII નિયમ ૧૧:નીચેના કિસ્સાઓમાં ફરિયાદ નકારી કાઢવામાં આવશે:—

(એ) જ્યાં તે કાર્યવાહીનું કારણ જાહેર કરતું નથી;

(બી) જ્યાં દાવો કરવામાં આવેલી રાહતનું ઓછું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવે છે, અને વાદી, કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા સમયની અંદર મૂલ્યાંકન સુધારવા માટે કોર્ટ દ્વારા જરૂરી હોવા પર, આમ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે;

(સી) જ્યાં દાવો કરાયેલ રાહત યોગ્ય રીતે મૂલ્યવાન છે, પરંતુ ફરિયાદ અપૂરતી સ્ટેમ્પવાળા કાગળ પર પરત કરવામાં આવે છે, અને વાદી, કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા સમયની અંદર જરૂરી સ્ટેમ્પ-પેપર પૂરું પાડવા માટે કોર્ટ દ્વારા જરૂરી હોવા પર, આમ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે;

(ડી) જ્યાં દાવામાંના નિવેદનમાંથી દાવો કોઈપણ કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હોવાનું જણાય છે;

(ઈ) જ્યાં તે ડુપ્લિકેટમાં ફાઈલ કરવામાં ન આવે;

(એફ) જ્યાં વાદી નિયમ ૮ ની જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે.

પરંતુ મૂલ્યાંકનમાં સુધારો કરવા અથવા જરૂરી સ્ટેમ્પ પેપરનો પુરવઠો પૂરો પાડવા માટે કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલો સમય ત્યાં સુધી લંબાવવામાં આવશે નહીં, જ્યાં સુધી કોર્ટને નોંધવાના કારણોસર સંતોષ ન થાય કે વાદીને અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા સમયની અંદર મૂલ્યાંકનમાં સુધારો કરવા અથવા જરૂરી સ્ટેમ્પ પેપરનો પુરવઠો પૂરો પાડવા માટે અપવાદરૂપ પ્રકૃતિના કોઈપણ કારણથી અટકાવવામાં આવ્યો હતો અને તે સમય વધારવાનો ઇનકાર વાદીને ગંભીર અન્યાયનું કારણ બનશે.”

મર્યાદા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ ૫૯

દાવાનું વર્ણન	મર્યાદા સમયગાળો	જે સમયથી સમયગાળો શરૂ થાય છે
કોઈ સાધન અથવા હુકમનામું રદ કરવા અથવા અલગ રાખવા અથવા કરારને રદ કરવા માટે	ત્રણ વર્ષ	જ્યારે વાદીને દસ્તાવેજ અથવા હુકમનામું રદ કરવા અથવા અલગ રાખવા અથવા કરાર રદ કરવા માટે હકદાર બનાવતી હકીકતો પ્રથમ તેને ખબર પડે છે.

૧૧. કેટલાક નિર્ણયો કે જે ખૂબ જ મુદ્દા પર છે પરંતુ અપીલકર્તા દ્વારા તેના પર આધાર રાખવાની માંગ કરવામાં આવી છે, તેને હવે સંદર્ભની જરૂર પડશે કારણ કે ત્યાં કાયદો સમાન છે પરંતુ, વિચિત્ર તથ્યો અને ખાસ કરીને છેતરપિંડી

સાબિત થઈ ગઈ હોવાથી, સર્વોચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાની તરફેણમાં નિર્ણય લેવાનું પસંદ કર્યું હતું.

૧૧.૧ મૂળભૂત નિર્ણય ટી અરવિંદમ વિરુદ્ધ ટી વિરુદ્ધ સત્યપાલ અને અન્યનો છે, જે **AIR ૧૯૭૭ SC ૨૪૨૧** માં નોંધવામાં આવ્યો છે, જ્યાં તેમના સ્વામી ન્યાયમૂર્તિ કૃષ્ણ ઐય્યરે તેમની અજોડ શૈલીમાં જ્યોર્જ બર્નાર્ડ શૉને ટાંક્યા છે, જેમણે મહેત્મા ગાંધીના પૃથ્વી પરથી અંતિમ પ્રસ્થાન પર ટિપ્પણી કરી હતી અને નીચેના શબ્દોમાં અમુક સમયે મક્કમ અને કઠોર બનવાની જરૂરિયાત સમજાવી હતી: "ખૂબ સારું બનવું જોખમી છે".

૧૧.૨ ઉર્વશીબેન અને અન્ય વિરુદ્ધ કૃષ્ણકાંત મનુપ્રસાદ ત્રિવેદીના કેસમાં, (૨૦૧૯) ૧૩ એસ. સી. સી. ૩૭૨ માં અહેવાલ આપ્યો હતો કે સર્વોચ્ચ અદાલત સ્થાવર મિલકતના વેચાણ માટેના કરારની ચોક્કસ કામગીરી માટે દાવો કરી રહી હતી જ્યાં કરારનો સાર સમય ન હતો. મર્યાદા અધિનિયમની કલમ ૫૪નો અર્થઘટન કરતી સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું છે કે ત્રણ વર્ષના મર્યાદા સમયગાળાનો પ્રારંભિક તબક્કો ત્યારે હશે જ્યારે વાદીએ પ્રતિવાદી દ્વારા કરારની કામગીરીના ઇનકારની નોંધ લીધી હોય.

૧૧.૩ સર્વોચ્ચ અદાલતે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે, જો સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષના કેસની જેમ દસ્તાવેજના અમલના ૨૫ વર્ષ પછી પણ દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હોય, તો પણ પ્રતિવાદી દ્વારા તેના કરારના ભાગને અમલમાં મૂકવાની ના પાડવાની નોંધ લેવાની તારીખથી ત્રણ વર્ષની અંદર દાખલ કરવામાં આવે તો તે યોગ્ય રહેશે. સર્વોચ્ચ અદાલતે વધુમાં જણાવ્યું છે કે મર્યાદાનો મુદ્દો એ હકીકતો અને કાયદાનો મિશ્ર પ્રશ્ન છે અને જ્યારે વાસ્તવમાં વાદીએ કામગીરીનો ઇનકાર નોંધ્યો હોય ત્યારે મર્યાદાનો પ્રશ્ન ઊભો થશે કારણ કે તે સુનાવણીમાં પુરાવા પર ચુકાદો આપવાની જરૂર પડશે.

૧૧.૪ સર્વોચ્ચ અદાલતે એ વાતનો પણ પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો કે સારી રીતે નિર્ધારિત સિદ્ધાંત કે ફરિયાદ નકારી કાઢવાને પાત્ર છે કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે, માત્ર ફરિયાદમાં જણાવેલા દાવાઓને જ ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર પડશે. પક્ષકારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા કેસના ગુણ અને અવગુણોને અન્યથા સુનાવણીમાં ચુકાદો આપવાની જરૂર પડશે. તે વાદીનો કેસ હતો કે સંપૂર્ણ ચૂકવણીની રકમની ચુકવણી કર્યા પછી પણ દસ્તાવેજની નોંધણી કરવામાં આવી ન હતી અને કેટલાક કારણોસર તેને લંબાવવામાં આવી હતી અને આખરે જ્યારે તેણે સ્થળની મુલાકાત લીધી ત્યારે તેને ખબર પડી હતી કે તે જ જમીન તૃતીય પક્ષોને વેચવામાં આવી હતી અને સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ અપીલકર્તાઓએ કરારની કામગીરી કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો.

૧૧.૫ આ દાવો તે જ વર્ષે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો જ્યારે તેમની મુલાકાત સ્થળ પર કરવામાં આવી હતી અને આવી સ્થિતિમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આવા આક્ષેપોની શુદ્ધતા અથવા અન્યથા નોંધવું એ સુનાવણીની બાબત છે.સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું પણ માન્યું હતું કે સી. પી. સી. ના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને દાવાને નકારી કાઢવા માટે મર્યાદા આધાર બની શકે છે અને જ્યારે સી. પી. સી. ના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીમાં આવી અસ્વીકારની માંગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે આવી અરજીના ચુકાદાના હેતુ માટે દાવામાં કરવામાં આવેલા દાવાને જોતા દરેક કેસના તથ્યોમાંથી તે જ ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ.સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષની બાબતમાં, ફરિયાદના દાવાઓના તબક્કે જ્યારે અદાલત તરફ જોવામાં આવ્યું ત્યારે દાવાને મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવાનો યોગ્ય કેસ મળ્યો ન હતો.આ મુદ્દો એ હતો કે વાદીએ ક્યારે ઇનકારની નોંધ લીધી છે અને કોર્ટ અનુસાર સુનાવણી પછી ચુકાદો આપવાની જરૂર છે અને એવું ધારીને પણ કે વાદી તરફથી અતિશય વિલંબ અને વિલંબ છે જે ચોક્કસપણે ક્યારેય આધાર નથી.

૧૧.૬ સર્વોચ્ચ અદાલતના તારણો અને અવલોકનોને પુનઃઉત્પાદનની જરૂર પડશે.

“૧૫. તે એકદમ સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે, જ્યાં સુધી મર્યાદાના મુદ્દાની વાત છે, તે હકીકત અને કાયદાનો મિશ્ર પ્રશ્ન છે. એ વાત સાચી છે કે સી. પી. સી. ના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને દાવાને નકારી કાઢવાનો આધાર મર્યાદા હોઈ શકે છે. એ જ રીતે, તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીનો નિર્ણય લેવાના હેતુ માટે માત્ર વાદીમાં જણાવેલા દાવાઓની જ તપાસ કરી શકાય છે, મામલાના ગુણ અને અવગુણોની તપાસ કરી શકાય છે અને પક્ષો દ્વારા કરવામાં આવેલા આક્ષેપોની તપાસ કરી શકાતી નથી. મર્યાદા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ ૫૪ ચોક્કસ કામગીરી માટેના દાવાઓ માટે ત્રણ વર્ષની મર્યાદા નક્કી કરે છે. આ લેખ નીચે મુજબ છે:

દાવાનું વર્ણન	મર્યાદા સમયગાળો	જે સમયથી સમયગાળો શરૂ થાય છે
*	*	*
પર.કરારની ચોક્કસ કામગીરી	૩ વર્ષો	કામગીરી માટે નક્કી કરવામાં આવેલી તારીખ, અથવા, જો આવી કોઈ તારીખ નક્કી કરવામાં ન આવે, જ્યારે વાદીએ નોટિસ આપી હોય કે કામગીરી નકારવામાં

		આવી છે.
--	--	---------

ઉપરોક્ત લેખના વાંચન પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે જ્યારે કામગીરી માટે તારીખ નક્કી કરવામાં આવે છે, ત્યારે મર્યાદા તે તારીખથી ત્રણ વર્ષ છે. જો આવી કોઈ તારીખ નક્કી કરવામાં ન આવે, તો ત્રણ વર્ષનો સમયગાળો તે તારીખથી ગણવામાં આવે છે જ્યારે વાદીને ના પાડવાની સૂચના હોય. જ્યારે આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીમાં દાવાને નકારી કાઢવાની માંગ કરવામાં આવે છે, ત્યારે આવી અરજીના ચુકાદાના હેતુ માટે, દાવામાં કરવામાં આવેલા દાવાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, દરેક કેસની હકીકતો પરથી તે ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ.

૧૬. ફરિયાદમાં જણાવ્યા મુજબ, તે વાદીનો કેસ છે કે સંપૂર્ણ વિચારણાની રકમની ચુકવણી કર્યા પછી પણ દસ્તાવેજની નોંધણી કરવામાં આવી ન હતી અને કેટલાક કારણોસર તેને લંબાવવામાં આવી ન હતી અને આખરે જ્યારે તેણે ૨૫/૦૫/૨૦૧૭ પર સ્થળની મુલાકાત લીધી ત્યારે તેને ખબર પડી હતી કે તે જ જમીન તૃતીય પક્ષોને વેચવામાં આવી હતી અને અપીલકર્તાઓએ કરારની કામગીરી કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. આવી સ્થિતિમાં, ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આવા આક્ષેપોની શુદ્ધતા અથવા અન્યથા નોંધવું એ સુનાવણીની બાબત છે. કલમના બીજા ભાગમાં આવતા ચોક્કસ કામગીરી માટેના દાવાઓમાં, ત્રણ વર્ષનો સમયગાળો તે તારીખથી ગણવામાં આવે છે જ્યારે તે વાદીના ધ્યાનમાં આવ્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા કામગીરીનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો છે. કાર્યવાહીના હેતુ અને મર્યાદાના હેતુ માટે જ્યારે એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યારે તેણે ૨૫/૦૫/૨૦૧૭ પર સાઈટની મુલાકાત લીધી હતી ત્યારે તેને ખબર પડી હતી કે વેચાણ ત્રીજા પક્ષકારની તરફેણમાં કરવામાં આવ્યું હતું

અને અપીલકર્તાઓએ વેચાણ ખતને અમલમાં મૂકવાનો ઇનકાર કર્યો છે જે ઘટનામાં તે સુનાવણી પછી ચુકાદો આપવાનો કેસ છે પરંતુ આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (ડી) સી. પી. સી. હેઠળ દાવાને નકારી કાઢવાનો કેસ નથી.

૧૭. અપીલકર્તાઓના વકીલે પ્રભાકરના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે.ઉપરોક્ત કેસમાં, આ અદાલતે એવું માન્યું છે કે, જ્યાં કાયદા દ્વારા કોઈ મર્યાદા સમયગાળો નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો નથી, ત્યાં પણ અદાલતો વિલંબ/વિલંબ/સંમતિ અને બિન-દાવાના વાદીઓના સિદ્ધાંતને લાગુ કરે છે જેઓ ન્યાયી સમજૂતી વિના અદાલતનો વિલંબથી સંપર્ક કરે છે.વિલંબ અને વિલંબની તપાસ દરેક કેસની હકીકતોના સંદર્ભમાં થવી જોઈએ અને ઉપરોક્ત ચુકાદો અપીલકર્તાના કેસને ટેકો આપવા માટે મદદરૂપ નથી કારણ કે આ બાબત સી. પી. સી. ના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીમાંથી ઉદ્ભવે છે. ટી. અરિવંડમમાં ચુકાદો ભાડૂતના પરિસરમાંથી ખાલી કરાવવા સાથે સંબંધિત છે, જેનો ભાડૂત દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો.ઉપરોક્ત કેસમાં જ્યાં આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ વાદીના અસ્વીકારને આ આધાર પર ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો હતો કે વાદી કાર્યવાહીનું કારણ જાહેર કરતી નથી પરંતુ મર્યાદાના આધારે વાદીના અસ્વીકાર માટેનો કેસ નથી.હરદેશ ઓરેસમાં તે કેસ મર્યાદા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ ૫૪ના પ્રથમ ભાગમાં આવતો હતો, પરંતુ બીજા ભાગમાં આવતો કેસ નહોતો, જ્યાં સમય કરારનો સાર નથી.દિલબૂસના ચુકાદામાં આ અદાલતે આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ સી. પી. સી. ની લાગુ થવાના સુસંગત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં લીધા છે. તેવી જ રીતે, આઈ. ટી. સી. લિમિટેડ એ આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (એ) હેઠળ ફરિયાદને નકારી કાઢવાનો કેસ છે, પરંતુ મર્યાદાના આધારે નકારી કાઢવાનો કેસ નથી.રાજ નારાયણ સરીનમાં વેચાણ કરારના અમલના ૪૦ વર્ષ પછી દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો અને હકીકતમાં

એવું જાણવા મળ્યું હતું કે વેચાણ કરાર વાદીની જાણમાં હતો અને તેણે વેચાણ કરારને અમાન્ય જાહેર કરવા માટે કોઈ પગલાં લીધાં નહોતાં.તે સંદર્ભમાં, આ અદાલત દ્વારા આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ હેઠળ પસાર કરાયેલા આદેશની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી.એન. વી. શ્રીનિવાસમાં દાવો ઘોષણા માટે છે પરંતુ ચોક્કસ કામગીરી માટે નથી અને આ દાવામાં કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો છે કે વાદી દ્વારા દાખલ કરાયેલ ઘોષણા માટેનો દાવો યોગ્ય નથી.મદનુરી રામામાં દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં આ આધાર પર વેચાણ ખત રદ કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી કે પ્રશ્નમાં મિલકત એક વક્ફ મિલકત છે જે ખાનગી પક્ષને વેચી શકાતી નથી.ઉપરોક્ત કેસ મર્યાદા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૫૪ હેઠળ મર્યાદા સંબંધિત કેસ નથી.

૧૮. બીજી બાજુ, ગુણવંતભાઈના ચુકાદામાં આ અદાલતે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

“૮.આપણે તરત જ કહી શકીએ કે નીચેની અદાલતો દ્વારા મર્યાદાના પ્રશ્નનો જે રીતે સામનો કરવામાં આવ્યો છે તે અત્યંત અસંતોષકારક છે.તે યોગ્ય રીતે નોંધવામાં આવ્યું હતું કે દાવો મર્યાદા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની કલમ ૫૪ દ્વારા સંચાલિત હતો.પછી, તપાસ થવી જોઈએ, પ્રથમ, વેચાણ માટેના કરારમાં કામગીરી માટે કોઈ સમય નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો કે કેમ, અને જો તે એટલો નિશ્ચિત હતો, તો એવું માનવું જોઈએ કે તારીખના ત્રણ વર્ષ પછી દાખલ કરવામાં આવેલા દાવાને મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો હતો સિવાય કે વિસ્તરણનો કોઈ કેસ વિનંતી કરવામાં આવ્યો હોય અને સ્થાપિત કરવામાં આવ્યો હોય.પરંતુ એવા કેસમાં કે જ્યાં કામગીરી માટે કોઈ સમય નક્કી કરવામાં આવ્યો ન હતો, કોર્ટે તે તારીખ શોધવાની હતી કે જેના પર

વાદીએ નોટિસ આપી હતી કે કામગીરી નકારવામાં આવી હતી અને તે તારીખ શોધવા પર, તે જોવા માટે કે દાવો તેના ત્રણ વર્ષમાં દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો કે કેમ.અમે આર. કે. પર્વતરાજ ગુપ્તા વિરુદ્ધ કે. સી. જયદેવ રેડ્ડીના તાજેતરના નિર્ણયમાં સ્થિતિ સમજાવી છે.હાથ પરના કેસમાં, એવો કોઈ વિવાદ નથી કે કરારમાં કામગીરી માટે કોઈ તારીખ નક્કી કરવામાં આવી નથી અને જો એમ હોય તો, વાદીએ નોટિસ આપી હતી કે પ્રતિવાદીઓ કરારની કામગીરીનો ઇનકાર કરી રહ્યા છે તે તારણ પર જ દાવાને મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરી શકાય છે.સામાન્ય રીતે તે પ્રકારના કિસ્સામાં, મર્યાદાનો પ્રશ્ન પુરાવા લીધા પછી અને વાદીને જે તારીખે આવી નોટિસ આપવામાં આવી હતી તે તારણ રેકૉર્ડ કર્યા પછી જ નક્કી કરી શકાય છે.અમે એ હકીકતથી અજાણ નથી કે વાદી વતી નિવેદન દાખલ કરવામાં આવ્યું હોવાનું જણાય છે કે તેઓ કોઈ પુરાવા રજૂ કરવા માંગતા નથી.પ્રતિવાદીઓએ, અલબત્ત, એવું વલણ અપનાવ્યું હતું કે તેઓ પણ કોઈ પુરાવા રજૂ કરવા માંગતા નથી.જેમ આપણે તેને જોઈએ છીએ તેમ, ટ્રાયલ કોર્ટે આ પ્રશ્ન પર અગ્રણી પુરાવા ધરાવતા પક્ષો પર ભાર મૂક્યો જોઈતો હતો અથવા કોર્ટે ટ્રાયલ પછી દાવામાં ઉદ્ભવતા અન્ય મુદ્દાઓ સાથે મર્યાદાના મુદ્દાની વિચારણા મુલતવી રાખવી જોઈતી હતી.

ઉપરોક્ત કેસમાં, સ્પષ્ટપણે એવું માનવામાં આવે છે કે કલમ પઢના બીજા ભાગમાં આવતા કેસોમાં પુરાવા નોંધ્યા પછી જ ઇન્ડ નોંધવામાં આવી શકે છે.આ અદાલત દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલો મત પ્રતિવાદી-વાદીના કેસને સમર્થન આપે છે.

૧૯. અનુચ્છેદ ૪૨ અને ૪૩માં રત્નવતીના ચુકાદામાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે કરારમાં સમય નક્કી કરવામાં ન આવે, ત્યારે ચોક્કસ કામગીરી માટે દાવો

દાખલ કરવા માટે ત્રણ વર્ષની મર્યાદા ત્યારે શરૂ થશે જ્યારે વાદીએ નોંધ્યું હશે કે પ્રતિવાદીએ કરારની કામગીરીનો ઇનકાર કર્યો છે.મર્યાદા અધિનિયમની કલમ ૫૪નું અર્થઘટન કરતી વખતે અહમદસાહબ અબ્દુલ મુલ્લા વિરુદ્ધ બીબીજાનના ચુકાદામાં, એવું માનવામાં આવે છે કે "પ્રદર્શન માટે નિર્ધારિત તારીખ" શબ્દો એક સ્પષ્ટ ધારણા છે.બીજો ભાગ "જે સમયથી સમયગાળો ચાલવાનું શરૂ થાય છે" તે એવા કેસનો ઉલ્લેખ કરે છે જ્યાં આવી કોઈ તારીખ નક્કી કરવામાં આવી નથી.બાલાસરિયા કન્સ્ટ્રક્શન (પી) લિમિટેડ વિરુદ્ધ હનુમાન સેવા ટ્રસ્ટ અને છોટાનબેન કેસમાં આ અદાલતે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે મર્યાદાઓનો મુદ્દો, હકીકત અને કાયદાનો મિશ્ર પ્રશ્ન હોવાથી, પુરાવા રજૂ કર્યા પછી જ નિર્ણય લેવાનો છે."

૧૨. હજી એક અન્ય નિર્ણય પર આધાર રાખવાની માંગ કરવામાં આવી છે તે છે ૨૦૧૭ની સિવિલ રિવિઝન એપિલિકેશન નંબર ૮૩, તારીખ ૨૦/૦૨/૨૦૧૭, જે ૨૦૧૭ (૦) AIJEL-HC (GUJ) ૨૩૭૨૦૧માં મહીપતભાઈ રામાભાઈ ઠાકુર વિરુદ્ધ મૃત વિનુભાઈ શામલભાઈ ઠાકરડાના કેસમાં નોંધવામાં આવી હતી, જ્યાં પડકાર ૧૨મા એડિશનલ સિવિલ જજ, વડોદરાના આદેશને હતો, જ્યાં કોર્ટે સંહિતાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ હેઠળ ફરિયાદને નકારી કાઢવા માટે અરજદાર દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી અરજીને નકારી કાઢી હતી.વાદીઓએ દાવો કર્યો હતો કે દાવાની મિલકત પૂર્વજોની મિલકત છે અને તેમાં તેમનો અવિભાજિત હિસ્સો છે.વાદીઓના જણાવ્યા અનુસાર, અદાલત સમક્ષ પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૩ એ કથિત રીતે વાદીની જાણકારી અને સંમતિ વિના દાવાની મિલકત વેચી દીધી હતી.તેમના જણાવ્યા

અનુસાર, તેઓએ ઉપરોક્ત વેચાણ વિશે જાણ થતાં જ દાવો દાખલ કર્યો હતો અને આમ કાર્યવાહીનું કારણ જણાવ્યું હતું. ધ લર્નડ સિંગલ જજ (તે સમયે ન્યાયમૂર્તિ તરીકે) એ ચુકાદો આપ્યો હતો કે જો દાવાના અર્થપૂર્ણ વાંચન પર, તે સ્પષ્ટપણે હેરાન કરનારું અને અયોગ્ય હોવાનું જણાય છે, દાવો કરવાનો સ્પષ્ટ અધિકાર જાહેર કરતું નથી, તો કોર્ટે સંહિતાના આદેશ VII નિયમ ૧૧ હેઠળ તેની શક્તિનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ કે જેમાં ઉલ્લેખિત આધાર પૂરો થાય છે તેની કાળજી લેવી જોઈએ, અને ચતુર મુસદ્દાએ કાર્યવાહીના કારણનો ભ્રમ પેદા કર્યો નથી. કોર્ટે એ. આઈ. આર. ૧૯૭૭ એસ. સી. ૨૪૨૧માં નોંધાયેલા ટી અરવિંદમ વિરુદ્ધ ટી વિરુદ્ધ સત્યપાલ અને અન્યના કેસમાં આપવામાં આવેલા સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો કારણ કે આવા મુકદ્દમાને શરૂઆતમાં જ રદ કરવાની જરૂર હતી. ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા દાવાઓની જ્યારે તપાસ કરવામાં આવે છે ત્યારે તેમણે વર્ષ ૨૦૧૦માં નોંધાયેલા વેચાણ ખત અને વર્ષ ૨૦૧૫માં દાખલ કરવામાં આવેલા દાવાની વાત કરી હતી તેવું માનવા માટેના અન્ય નિર્ણયોનો પણ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે. તે સાબિતીની બાબત હશે કે વાદીને વેચાણ દસ્તાવેજના કહેવાતા અમલ વિશે ક્યારે ખબર પડી.

૧૩. (૨૦૧૮) ૬ એસ. સી. સી. ૪૨૨ માં નોંધાયેલા છોટનબેન અને અન્ય વિરુદ્ધ કિરીટભાઈ જલકુષ્ણભાઈ ઠક્કર અને અન્યોના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે દાવાને નકારી કાઢવાની અરજીમાં સંબંધિત વિચારણાનો પુનરોચ્ચાર

કર્ચો છે.દાવાને મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવાના આધારે દાવાને નકારી કાઢવાની અરજીની વિગતવાર જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે કાયદાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ અરજીના સંદર્ભમાં મુદ્દામાં મુદ્દાનો જવાબ આપવા માટે દાવામાંના દાવાઓની તપાસ સુસંગત રહેશે.ફરિયાદને સંપૂર્ણ રીતે વાંચવી જરૂરી છે.પ્રતિવાદીઓને ઉપલબ્ધ બચાવ અથવા લેખિત નિવેદનમાં તેમના દ્વારા લેવામાં આવેલી અરજી અથવા તેમના દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી કોઈપણ અરજી, સંહિતાના આદેશ VII નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ અરજીનો નિર્ણય લેવાનો આધાર ન હોઈ શકે.સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષની બાબતમાં, નોંધાયેલ વેચાણ દસ્તાવેજની તારીખ ૧૮/૧૦/૧૯૯૬ હતી.સર્વોચ્ચ અદાલતના જણાવ્યા અનુસાર, નોંધાયેલા વેચાણ ખતને પડકારવાની મર્યાદા સામાન્ય રીતે તે તારીખથી શરૂ થશે કે જેના પર વેચાણ ખત નોંધવામાં આવ્યું હતું.જો કે, અપીલકર્તાઓ (વાદીઓ) નો ચોક્કસ કેસ એ હતો કે ૨૦૧૩ સુધી તેમને તેમના ભાઈઓ દ્વારા આવા વેચાણ ખતને અમલમાં મૂકવા અંગે કોઈ મહેતી નહોતી અને તેઓએ તે મહેતી ૨૬/૧૨/૨૦૧૨ પર મેળવી હતી અને તરત જ નોંધાયેલા વેચાણ ખતની પ્રમાણિત નકલ મેળવવા માટે પગલાં લીધાં હતાં અને તેમને તેમના ભાઈઓ દ્વારા પૂર્વજોની મિલકતને લગતી છેતરપિંડીનો અહેસાસ થયો હતો, તેઓએ તેમના ભાઈઓનો સંપર્ક કરીને તેમના કબજામાં દખલ કરવાનું બંધ કરવા અને મિલકતની વહેંચણી કરવા અને તેમના હિસ્સા માટે નિયુક્ત જમીનના અડધા ભાગનો વિશિષ્ટ કબજો પૂરો પાડવા હાકલ કરી

હતી.જ્યારે તેમને સમજાયું કે તેમની પાસે કાયદાની અદાલતનો સંપર્ક કરવા અને ત્યાંથી બે દિવસની અંદર દાવો દાખલ કરવા સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ નથી.આવા સંજોગોમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું છે કે વાદીઓએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે કે તેમને ફાંસી વિશે કોઈ મહેતી નથી અને તેઓએ નોંધાયેલા વેચાણ ખત પર અંગૂઠાની છાપને તેમની સાથે સંકળાયેલી હોવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને છેતરપિંડી અને પ્રતિરૂપણનો આરોપ લગાવ્યો હતો.દાવામાંના દાવાઓની સંપૂર્ણતાના સંદર્ભમાં કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ અસ્વીકાર અનુકૂળ રહેશે નહીં.

૧૩.૧ સર્વોચ્ચ અદાલતના સંબંધિત તારણો અને અવલોકનો નીચે મુજબ છે:

“૧૫.આદેશ VII નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ અરજીના સંદર્ભમાં મુદ્દાના જવાબ માટે જે સુસંગત છે તે છે દાવામાંના દાવાઓની તપાસ કરવી.ફરિયાદને સંપૂર્ણ રીતે વાંચવી જરૂરી છે.પ્રતિવાદીઓને ઉપલબ્ધ બચાવ અથવા લેખિત નિવેદનમાં તેમના દ્વારા લેવામાં આવેલી અરજી અથવા તેમના દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી કોઈપણ અરજી, આદેશ VII નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ અરજીનો નિર્ણય લેવાનો આધાર ન હોઈ શકે.માત્ર દાવામાંના દાવાઓ જ સામાન્ય છે.તે સામાન્ય આધાર છે કે નોંધાયેલ વેચાણ ખત તારીખ ૧૮ ઓક્ટોબર, ૧૯૯૬ છે.નોંધાયેલા વેચાણ કરારને પડકારવાની મર્યાદા સામાન્ય રીતે તે તારીખથી શરૂ થશે કે જેના પર વેચાણ કરાર નોંધવામાં આવ્યો હતો.જો કે, અપીલકર્તાઓ (વાદીઓ) નો ચોક્કસ કેસ એ છે કે ૨૦૧૩ સુધી તેમને તેમના ભાઈઓ દ્વારા આવા વેચાણ કરારના અમલ અંગે કોઈ મહેતી નહોતી-મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨, જયકૃષ્ણભાઈ પ્રભુદાસ ઠક્કર અથવા પ્રતિવાદી નંબર ૩

થી ૬ ની તરફેણમાં.તેઓએ તે મહેતી ૨૬/૧૨/૨૦૧૨ પર પ્રાપ્ત કરી અને તરત જ નોંધાયેલ વેચાણ દસ્તાવેજની પ્રમાણિત નકલ મેળવવા માટે પગલાં લીધાં અને તેની પ્રાપ્તિ પર તેમને તેમના ભાઈઓ દ્વારા પૂર્વજોની સંપત્તિ અંગે તેમના પર કરવામાં આવેલી છેતરપિંડીનો અહેસાસ થયો અને દાવો દાખલ કર્યાના બે દિવસ પહેલાં, તેમના ભાઈઓનો સંપર્ક કર્યો હતો (મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨) તેમને તેમના કબજામાં દખલ કરવાનું બંધ કરવા અને મિલકતની વહેંચણી કરવા અને તેમના હિસ્સા માટે નિયુક્ત જમીનના અડધા (અડધો ભાગ) ભાગનો વિશિષ્ટ કબજો આપવા હાકલ કરી હતી.જો કે, જ્યારે તેમને સમજાયું કે મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ તેમની વિનંતી પર કોઈ ધ્યાન નહીં આપે, ત્યારે તેમની પાસે કાયદાની અદાલતનો સંપર્ક કરવા સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ નહોતો અને તેમાંથી બે દિવસની અંદર વિષયનો દાવો દાખલ કર્યો.અપીલકર્તાઓના જણાવ્યા અનુસાર, નોંધાયેલા વેચાણ દસ્તાવેજના અમલ વિશેની મહેતી પ્રાપ્ત કર્યા પછી સમયસર દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો છે.આ સંદર્ભમાં, ટ્રાયલ કોર્ટે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે તે સુનાવણીપાત્ર મુદ્દો છે અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ (પ્રતિવાદી નંબર ૫) દ્વારા આદેશ VII નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ ફરિયાદને નકારી કાઢવા માટે દાખલ કરેલી અરજીને સ્વીકારવાનો ઇનકાર કર્યો હતો.આ દ્રષ્ટિકોણ આપણી પ્રશંસા કરે છે.

૧૬. બીજી બાજુ, ઉચ્ચ અદાલતે આ બાબતને અટકળો અને અનુમાનોના આધારે ધ્યાનમાં લીધી છે અને ૧૮ ફરિયાદમાં ચાલી રહેલો બોલવાનો આદેશ પસાર કર્યો હોવા છતાં, દાવામાંના દાવાઓનું વિશ્લેષણ કરવાની પણ ચિંતા કરી નથી.તેણે એક ફરિયાદમાં આ મુદ્દાનો જવાબ આપવાનો પ્રયાસ કર્યો છે જે અત્યાર સુધી (ફરિયાદ ૭ માં) પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે.બીજી તરફ ટ્રાયલ કોર્ટનો અભિગમ સલીમ ભાઈ અને અન્યો વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્યો ૧, માયાર (HK) લિમિટેડમાં સ્પષ્ટ

કરાયેલી સ્થાયી કાનૂની સ્થિતિ સાથે સુસંગત હતો.અને અન્ય વિરુદ્ધ માલિકો અને પક્ષો, જહાજ એમ. વી. ફોર્ચ્યુન એક્સપ્રેસ અને અન્ય ૨ અને ટી. અરિવંડમ વિરુદ્ધ ટીવી સત્યપાલ અને અન્ય ૩.

૧૭. આ નિર્ણયો ચર્ચ ઓફ કાઈસ્ટ ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ એન્ડ એજ્યુકેશનલ ચેરિટેબલ સોસાયટી વિરુદ્ધ પોન્નિયમમેન એજ્યુકેશનલ ટ્રસ્ટના કેસમાં નોંધવામાં આવ્યા છે, જ્યાં આ અદાલતે ફરાર ૧૧ માં આ રીતે અવલોકન કર્યું છે:

“૧૧. આ સ્થિતિને આ અદાલત દ્વારા સલીમ ભાઈ વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય કેસમાં સમજાવવામાં આવી હતી, જેમાં સંહિતાના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ પર વિચારણા કરતી વખતે તેને નીચે મુજબ દર્શાવવામાં આવી હતી:

“૯. આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ સી. પી. સી. નું અવલોકન એ સ્પષ્ટ કરે છે કે સંબંધિત તથ્યો કે જે તેના હેઠળ અરજી નક્કી કરવા માટે તપાસવાની જરૂર છે તે વાદીના દાવાઓ છે.દ્રાયલ કોર્ટ દાવાના કોઈપણ તબક્કે આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ સી. પી. સી. હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકે છે—ફરિયાદ નોંધાવતા પહેલા અથવા સુનાવણીના સમાપન પહેલાં કોઈપણ સમયે પ્રતિવાદીને સમન્સ જારી કર્યા પછી.આદેશ ૭ સી. પી. સી. ના નિયમ ૧૧ની કલમ (એ) અને (ડી) હેઠળ અરજી નક્કી કરવાના હેતુઓ માટે, વાદીમાં કરવામાં આવેલા દાવાઓ સ્પષ્ટ છે; લેખિત નિવેદનમાં પ્રતિવાદી દ્વારા લેવામાં આવેલી અરજીઓ તે તબક્કે સંપૂર્ણપણે અપ્રસ્તુત હશે, તેથી, આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ હેઠળ અરજી નક્કી કર્યા વિના લેખિત નિવેદન દાખલ કરવાનો નિર્દેશ સી. પી. સી. પ્રક્રિયાગત અનિયમિતતા ૧ (૨૦૦૩)

૧ એસ. સી. સી. ૫૫૭ ૨ (૨૦૦૬) ૩ એસ. સી. સી. ૧૦૦ ૩
(૧૯૭૭) ૪ એસ. સી. સી. ૪૬૭ (૨૦૧૨) ૮ એસ. સી. સી. ૭૦૬
ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અધિકારક્ષેત્રની કવાયતને સ્પર્શે છે.”

તે સ્પષ્ટ છે કે આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ પર વિચાર કરવા માટે, અદાલતે
દાવામાંના દાવાઓની તપાસ કરવી પડશે અને તેનો ઉપયોગ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા
દાવાના કોઈપણ તબક્કે કરી શકાય છે.તે પણ સ્પષ્ટ છે કે લેખિત નિવેદનમાં
કરવામાં આવેલા દાવાઓ મહેતલ્પના નથી અને ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા
દાવાઓ/અરજીઓની તપાસ કરવી એ કોર્ટની ફરજ છે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ
તો, આવી અરજી નક્કી કરતી વખતે જે બાબત પર ધ્યાન આપવાની જરૂર છે
તે છે ફરિયાદના દાવાઓ.તે તબક્કે, લેખિત નિવેદનમાં પ્રતિવાદી દ્વારા
લેવામાં આવેલી અરજીઓ સંપૂર્ણપણે અપ્રસ્તુત હોય છે અને આ બાબતનો
નિર્ણય માત્ર વાદીના દાવાઓ પર જ લેવાનો હોય છે.આ સિદ્ધાંતોનું રાષ્ટ્રાકોસ
બ્રેટ એન્ડ કંપની લિમિટેડમાં પુનરાવર્તન કરવામાં આવ્યું છે.”

૧૮. ઉચ્ચ અદાલતે ચર્ચ ઓફ કાઈસ્ટ ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ એન્ડ એજ્યુકેશનલ
ચેરિટેબલ સોસાયટી (સુપ્રા) ના કેસને સમર્થન આપ્યું છે, જેમાં એક પ્રતિવાદી
સામેના દાવાને આંશિક રીતે નકારી કાઢવાના આદેશમાં ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા લેવામાં
આવેલા દૃષ્ટિકોણની ચોકસાઈને ધ્યાનમાં લેવાનો પ્રસંગ હતો, કારણ કે તેણે તે
પ્રતિવાદી સામે કાર્યવાહીનું કોઈ કારણ જાહેર કર્યું નથી.ઉચ્ચ અદાલતે મયુર (એચ.
કે.) લિમિટેડના કેસમાં હરીફ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા લેવામાં આવેલા નિર્ણયની પણ નોંધ
લીધી છે.અને અન્ય (ઉપરોક્ત), જેમણે સી. પી. સી. ના આદેશ VII નિયમ ૧૧

(ડી) હેઠળ દાવાને નકારી કાઢવાની અદાલતની સત્તાના અવકાશ વિશે સ્થાયી કાનૂની સ્થિતિને પુનરાવર્તિત કરી છે.

૧૯. વર્તમાન કેસમાં, અમે જોઈએ છીએ કે અપીલકર્તાઓ (વાદીઓ) એ ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે કે મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ દ્વારા કરવામાં આવેલા કપટપૂર્ણ વેચાણ ખત વિશે મહેતી મેળવ્યા પછી તરત જ દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં તેમને આવા અમલ વિશે અંધારામાં રાખીને અને મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ દ્વારા ઉપયોગના શાંતિપૂર્ણ આનંદ અને અપીલકર્તાઓની પૂર્વજોની સંપત્તિના કબજામાં અવરોધ ન લાવવા માટે ઈનકાર કર્યાના બે દિવસની અંદર.અમે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણને સમર્થન આપીએ છીએ કે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત દાવો સંબંધિત મુદ્દો, એક સુનાવણીપાત્ર મુદ્દો છે અને આ કારણોસર આદેશ VII નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને દાવાને શ્રેશોલ્ડ પર નકારી શકાય નહીં.”

૧૩.૨ અહીં એ નોંધવું જોઈએ કે નોંધાયેલ વેચાણ ખત કે જેને સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો, તેમાં પક્ષકારોના અંગૂઠાની છાપ હતી જેમણે દાવો દ્વારા પડકાર ફેંક્યો હતો.તેઓએ છેતરપિંડીનો આરોપ લગાવ્યો હતો.દાવો દાખલ કર્યા પછી, પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૬૭ અને ૭૧ સાથે વાંચેલા સંહિતાના આદેશ XIII અને XVI હેઠળ પણ અરજી કરવામાં આવી હતી, જેમાં પ્રતિવાદીઓને દાવાની જમીનના સંદર્ભમાં મૂળ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ચલાવવામાં આવેલ મૂળ દસ્તાવેજ રજૂ કરવા અને અપીલકર્તાના સ્વીકૃત

અંગૂઠાની છાપ મેળવવા અને તેને વૈજ્ઞાનિક તપાસ માટે મોકલવા અને સત્યને ગૂંચ કાઢવા માટે હસ્તાક્ષર નિષ્ણાત દ્વારા અંગૂઠાની છાપની સરખામણી કરવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.આનો વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ, કાયદાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ દાવાને મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવાના આધારે દાવાને નકારી કાઢવા માટેની અરજીને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવ્યું હતું.આદેશ XIII અને નિયમ ૧૬ હેઠળ અને સંહિતાના આદેશ VII નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળની બંને અરજીઓનો નિકાલ વિજ્ઞાન ન્યાયાધીશે અલગ આદેશ દ્વારા કર્યો હતો.અદાલતે નોંધાયેલ વેચાણ દસ્તાવેજને રજૂ કરવા અને નિયમો અનુસાર વાદીના નમૂના અંગૂઠાની છાપ લેવાનો પણ નિર્દેશ આપ્યો હતો અને આગળ વાદીના અંગૂઠાની છાપના નમૂના સાથે આવા વેચાણ દસ્તાવેજ નિષ્ણાતોને તપાસ માટે અને ૩૦ દિવસની અંદર તેના અહેવાલ માટે મોકલવાના હતા.અદાલતે એવું પણ માન્યું હતું કે મર્યાદા દ્વારા મુકદ્દમા પર પ્રતિબંધ મૂકવો એ આવા સંજોગોમાં સુનાવણીપાત્ર મુદ્દો છે.જ્યારે આને હાઈકોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો ત્યારે કોર્ટે સંહિતાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ પસાર કરાયેલા આદેશને રદ કર્યો હતો અને તેને રદ કર્યો હતો અને ત્યારબાદ તેને સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો.

૧૪. (૨૦૧૮) ૩ એસ. સી. સી. ૩૪૩ માં નોંધાયેલા દાનમ્મા @સુમન સુરપુર અને અન્ય વિરુદ્ધ અમર અને અન્યોના નિર્ણય પર વિચાર

કરવાની જરૂર છે.અપીલકર્તાઓ સંયુક્ત હિંદુ પરિવારના પ્રસ્તાવકની દીકરીઓ હતી.પ્રસ્તાવકને જન્મેલા અન્ય બે પુત્રો હતા જેઓ વર્ષ ૨૦૦૧ માં મૃત્યુ પામ્યા હતા અને તેમની પાછળ બે પુત્રો, બે પુત્રીઓ અને તેમની વિધવા છોડી ગયા હતા.પુત્રોએ ભાગલા અને દાવાની મિલકતનો અલગ કબજો મેળવવા માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો.તેમના દ્વારા મુકવામાં આવેલો કેસ એ હતો કે અપીલકર્તાઓ સંયુક્ત પરિવારમાં સહભાગી ન હતા કારણ કે તેઓ હિંદુ ઉત્તરાધિકાર અધિનિયમ, ૧૯૫૬ના કાયદા પહેલા જન્મ્યા હતા.એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે તેઓ પરિણીત દીકરીઓ છે અને તેમના લગ્ન સમયે તેમને સોનું અને અન્ય મૂલ્યવાન વસ્તુઓ મળી હતી અને તેથી તેમણે તેમનો હિસ્સો છોડી દીધો હતો.કાયદાનો પ્રશ્ન વિચારણા માટે ઊભો થયો હતો કે શું તેમના હિસ્સાને નકારી કાઢવામાં આવશે કારણ કે તેઓ કાયદાનો અમલ કરતા પહેલા જન્મ્યા છે અને તેથી, તેમને સહ-ભાગીદાર તરીકે ગણી શકાય નહીં.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે હિંદુ ઉત્તરાધિકાર અધિનિયમ, ૧૯૫૬ની કલમ ૬માં સુધારા અધિનિયમ દ્વારા કરવામાં આવેલ સુધારો આ મુદ્દાને કોઈપણ શંકાની બહાર અપીલકર્તાઓ-દીકરીઓની તરફેણમાં લાવશે.

૧૪.૧ આ સુધારો હવે સહ-ભાગીદારની પુત્રીને પુત્રની જેમ જ તેના પોતાના અધિકારમાં સહ-ભાગીદારનો દરજ્જો આપે છે અને તે જ આપે છે.

હિંદુ ઉત્તરાધિકાર અધિનિયમ, ૧૯૫૬ની કલમ ૬માં લાવવામાં આવેલા આ ફેરફારો એક દીકરીને જે કથિત અપંગતા અને પૂર્વગ્રહનો સામનો કરવો પડ્યો હતો તેને દૂર કરવા માટે સમાનતાના આધારસ્તંભ પર છે.૨૦૦૫માં સુધારેલા હિંદુ ઉત્તરાધિકાર અધિનિયમ, ૧૯૫૬ની કલમ ૬ જણાવે છે કે ઉપરોક્ત સુધારેલા અધિનિયમ, ૨૦૦૫ની શરૂઆતના દિવસે અને ત્યારથી, સહ-ભાગીદારની પુત્રી જન્મથી પુત્રની જેમ જ પોતાના અધિકારમાં સહ-ભાગીદાર બનશે.જૂના વિભાગ અને જૂના હિંદુ કાયદા હેઠળ પુત્રોને આપવામાં આવેલો દરજ્જો તેમને જન્મથી જ સહ-ભાગીદાર તરીકે ગણવાનો હતો.સુધારેલી જોગવાઈ હવે જન્મથી જ દીકરીઓના સહ-ભાગીદારોના અધિકારોને વૈધાનિક રીતે માન્યતા આપે છે.આ વિભાગ "પુત્રની જેમ જ" શબ્દોનો ઉપયોગ કરે છે.તે સ્પષ્ટ છે કે સહ-ભાગીદારના પુત્રો અને પુત્રીઓ બંનેને જન્મથી સહ-ભાગીદાર બનવાનો અધિકાર આપવામાં આવ્યો છે.તેથી, સહ-ભાગીદારના પુત્રો અને પુત્રીઓ જન્મના આધારે સહ-ભાગીદાર બને છે.સહ-ભાગીદાર મિલકતની વહેંચણી એ પછીનો તબક્કો છે અને સહ-ભાગીદારના મૃત્યુનું પરિણામ છે.સહ-સહભાગીનો પ્રથમ તબક્કો દેખીતી રીતે તેની રચના છે અને તે સારી રીતે ઓળખાય છે.સહ-પક્ષકારની ઘટનાઓમાંની એક ઘટના એ છે કે સહ-પક્ષકારનો દરજ્જો તોડવાનો અધિકાર છે.આમ એવું માનવામાં આવે છે કે સહભાગીઓના અધિકારો જન્મથી જ ઉદ્ભવે છે અને વહે છે, જેમાં હવે દીકરીઓનો સમાવેશ થશે, જે હિંદુ ઉત્તરાધિકાર અધિનિયમ, ૧૯૫૬ની કલમ

કની પેટા-કલમ (૧) (એ) અને (બી) પરથી સ્પષ્ટ થાય છે.અદાલતે એ પ્રશ્નને પણ સંબોધિત કર્યો કે શું આ ફક્ત ૦૯/૦૯/૨૦૦૫ પછી જન્મેલી દીકરીઓને જ આપવામાં આવશે જ્યારે સુધારો અમલમાં આવ્યો કે તે દીકરીઓ કે જેઓ અગાઉ જન્મ્યા હતા.બોમ્બે હાઈકોર્ટ એવું માન્યું હતું કે કલમ ૬ ની પેટા-કલમ (૧) ની કલમ (એ) સંભવિત હશે જ્યારે કલમ (બી) અને (સી) અને પેટા-કલમ (૧) તેમજ પેટા-કલમ (૨) ના અન્ય ભાગો અમલમાં પૂર્વલક્ષી હશે.તેમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે સુધારેલ કલમ ૬ એ તારીખ ૧૭/૦૬/૧૯૫૬ કે જેના પર હિંદુ ઉત્તરાધિકાર કાયદો અમલમાં આવ્યો અથવા તે પછી જન્મેલી દીકરીઓને લાગુ પડે છે, જો કે તે તારીખ ૦૯/૦૯/૨૦૦૫ કે જેના પર સુધારેલ કાયદો, ૨૦૦૫ અમલમાં આવ્યો તે તારીખે તેઓ જીવંત છે.પ્રકાશ અને અન્યો વિરુદ્ધ કુલવતી અને અન્યોના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતમાં અધિકૃત ચુકાદા સાથે ઉપરોક્ત વિવાદનું સમાધાન થયું છે, જેનો અહેવાલ (૨૦૧૬) ૨ એસ. સી. સી. ૩૬ માં આપવામાં આવ્યો છે, જેણે બોમ્બે હાઈકોર્ટ અને અન્ય ઉચ્ચ અદાલતોની પૂર્ણ બેન્ચ દ્વારા લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણને મંજૂરી આપી છે.

૧૪.૨ લાભદાયક રીતે સર્વોચ્ચ અદાલતના તારણો અને અવલોકનોને ફરીથી રજૂ કરવાની જરૂર પડશે.

“૨૦.આ સુધારાની અસર વિવિધ ઉચ્ચ અદાલતો દ્વારા જાહેર કરાયેલા ચુકાદાઓનો વિષય રહી છે, ખાસ કરીને આ મુદ્દો કે શું અધિકાર માત્ર ૯ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૫ પછી

જન્મેલી દીકરીઓને જ આપવામાં આવશે કે જેઓ કાયદો અમલમાં આવ્યો ત્યારે અથવા તો અગાઉ જન્મેલી દીકરીઓને પણ આપવામાં આવશે.વૈશાલી સતીશ ગોનારકર વિરુદ્ધ સતીશ કેશોરાવ ગોનારકરના કેસમાં બોમ્બે હાઈકોર્ટે એવો મત વ્યક્ત કર્યો હતો કે આ જોગવાઈ સુધારા પહેલા જન્મેલી તમામ દીકરીઓને લાગુ કરી શકાતી નથી, જ્યારે વિધાનસભાએ પોતે જ આ કાયદો અમલમાં આવશે તે પછીની તારીખ નિર્દિષ્ટ કરી હતી.આ દ્રષ્ટિકોણ સદાશિવ સખારામ પાટીલ વિરુદ્ધ ચંદ્રકાંત ગોપાલ દેસાલે કેસમાં તે જ હાઈકોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલા દ્રષ્ટિકોણથી વિપરીત હતો.મામલાને પૂર્ણ પીઠને મોકલવામાં આવ્યો હતો અને પૂર્ણ પીઠનો ચુકાદો બદ્રીનારાયણ શંકર ભંડારી વિરુદ્ધ ઓમપ્રકાશ શંકર ભંડારી તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો.પૂર્ણ ખંડપીઠે એવું માન્યું હતું કે કલમ ૬ની પેટા-કલમ (૧) ની કલમ (એ) અમલમાં સંભવિત હશે જ્યારે કલમ (બી) અને (સી) અને પેટા-કલમ (૧) તેમજ પેટા-કલમ (૨) ના અન્ય ભાગો અમલમાં પૂર્વવર્તી હશે.તેમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે સુધારેલી કલમ ૬ ૧૭ જૂન, ૧૯૫૬ (જે તારીખે હિન્દુ ઉત્તરાધિકાર કાયદો અમલમાં આવ્યો હતો) પહેલાં અથવા તે પછી (૧૭ જૂન, ૧૯૫૬ અને ૮ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૫ વચ્ચે) જન્મેલી દીકરીઓને લાગુ પડે છે, જો કે તેઓ ૮ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૫ના રોજ એટલે કે સુધારેલ કાયદો, ૨૦૦૫ અમલમાં આવ્યો તે તારીખે જીવંત હોય.ઓરિસ્સા, કર્ણાટક અને દિલ્લી હાઈકોર્ટે પણ આવી જ અસર દર્શાવી છે.

૨૧. આ વિવાદ હવે પ્રકાશ અને અન્યો વિરુદ્ધ કુલાવતી અને અન્યોના કેસમાં અધિકૃત ચુકાદા સાથે ઉકેલાઈ ગયો છે, જેણે ઉપરોક્ત ઉચ્ચ અદાલતો તેમજ બોમ્બે ઉચ્ચ ન્યાયાલયની પૂર્ણ ખંડપીઠે લીધેલા અભિપ્રાયને મંજૂરી આપી છે.ઉપરોક્ત ચુકાદામાંથી નીચેની ચર્ચા સુસંગત છે:

“૧૭. સુધારાના લખાણમાં જ સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે “સહ-ભાગીદારની પુત્રી” ને “હિંદુ ઉત્તરાધિકાર (સુધારા) અધિનિયમ, ૨૦૦૫ની શરૂઆતથી અને ત્યારથી” અધિકાર આપવામાં આવ્યો છે.કલમ ૬ (૩) તેની લાગુ પડવા માટે સુધારા પછી મૃત્યુની વાત કરે છે.કાયદાની સાદી ભાષાને ધ્યાનમાં રાખીને, સુધારાના લખાણ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલા અર્થઘટન કરતાં અલગ અર્થઘટન માટે કોઈ અવકાશ નથી.મૂળ જોગવાઈનો સુધારો હંમેશાં સંભવિત હોય છે સિવાય કે તે સ્પષ્ટ રીતે અથવા જરૂરી ઇરાદા દ્વારા પૂર્વલક્ષી હોય.[શ્યામ સુંદર વિરુદ્ધ રામ કુમાર, (૨૦૦૧) ૮ એસ. સી. સી. ૨૪, પેરા ૨૨ થી ૨૭] વર્તમાન કેસમાં, સુધારેલી જોગવાઈને પૂર્વલક્ષી અસર આપવા માટે ન તો કોઈ સ્પષ્ટ જોગવાઈ છે અને ન તો તે અસર માટે જરૂરી ઇરાદો છે.વિભાજનની નોંધણીની જરૂરિયાત, કાયદાના અમલ દ્વારા હોય તેવા આવા વિભાજનની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને, બિન-સુધારેલી જોગવાઈ મુજબ ઉત્તરાધિકાર ખોલવા પર વૈધાનિક કાલ્પનિક વિભાજનને લાગુ થઈ શકતી નથી.સુધારાના ઉદ્દેશ અને અસર પર થોડા સમય પછી વિચાર કરવામાં આવશે.આ તારણ પર હાઈકોર્ટનો મત ટકી શકતો નથી.

૧૮. પ્રતિવાદીઓની દલીલ કે સુધારાને સામાજિક કાયદાનો એક ભાગ હોવાને કારણે પૂર્વલક્ષી તરીકે વાંચવો જોઈએ તે સ્વીકારી શકાતો નથી.સામાજિક કાયદાને પણ ભૂતકાળની અસર આપી શકાતી નથી સિવાય કે તે વિધાનસભા દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવે અથવા તેનો હેતુ હોય.વર્તમાન કિસ્સામાં, વિધાનસભાએ સ્પષ્ટ રીતે સુધારાને તેની શરૂઆત પર અને ત્યારથી લાગુ કર્યો છે અને જો સંબંધિત સહ-ભાગીદારનું મૃત્યુ સુધારા પછી થાય તો જ.આમ, કાયદાની સ્પષ્ટ ભાષાને ધ્યાનમાં રાખીને અન્ય કોઈ

અર્થઘટન શક્ય નથી.૨૦/૧૨/૨૦૦૪ પહેલાં સ્વભાવ અથવા અલગતા અથવા પાર્ટીશનોને અસરગ્રસ્ત ન રાખવાની જોગવાઈ પણ એ નિષ્કર્ષ તરફ દોરી શકતી નથી કે અધિનિયમની શરૂઆત પહેલાં પુત્રી સહ-ભાગીદાર હોઈ શકે છે. પરંતુકનો અર્થ એ છે કે જે વ્યવહારો તેનાથી આવરી લેવામાં આવતા નથી તે સહ-પક્ષીય સંપત્તિની હદને અસર કરશે નહીં જે મુખ્ય જોગવાઈ લાગુ થાય ત્યારે ઉપલબ્ધ થઈ શકે છે.તેવી જ રીતે, સ્પષ્ટીકરણને ૨૦/૧૨/૨૦૦૪ પછી અસરગ્રસ્ત પાર્ટીશનના વ્યવહાર સુધી મર્યાદિત રાખીને કલમ ૬ (૫) ની મૂળ જોગવાઈ સાથે સુમેળપૂર્વક વાંચવું પડશે.કાલ્પનિક વિભાજન, તેના સ્વભાવથી, પરંતુક હેઠળ અથવા પેટા-કલમ (૫) હેઠળ અથવા સમજૂતી હેઠળ આવરી લેવામાં આવતું નથી.

૧૯. જોગવાઈનું અર્થઘટન લખાણ અને સંદર્ભ પર આધારિત છે.[RBI વિરુદ્ધ પીયરલેસ જનરલ ફાઇનાન્સ એન્ડ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ કંપની લિમિટેડ, (૧૯૮૭) ૧ SCC ૪૨૪, p. ૪૫૦, ફકરો ૩૩] સામાન્ય નિયમ એ કાયદાના શબ્દોને સામાન્ય અર્થમાં વાંચવાનો છે.અસ્પષ્ટતાના કિસ્સામાં, તર્કસંગત અર્થ આપવો પડશે.[કેહર સિંહ વિરુદ્ધ રાજ્ય (દિલ્હી વહીવટીતંત્ર).દેખીતા સંઘર્ષના કિસ્સામાં, વિધાનસભાના ઉદ્દેશ અને ઇરાદાને આગળ વધારવા માટે સુમેળભર્યો અર્થ આપવો પડશે.[જિલ્લા ખાણકામ અધિકારી વિરુદ્ધ ટિસ્કો.

૨૦. એવા ઘણા પ્રસંગો આવ્યા છે જ્યારે અર્થઘટન માટે પરંતુક અથવા સમજૂતી સામે આવી છે.લખાણ, સંદર્ભ અને હેતુના આધારે અર્થઘટનના વિવિધ નિયમો લાગુ કરવામાં આવ્યા છે.[એસ. સુંદરમ પિલ્લઈ વિ. વી. આર. પટ્ટાભિરામન].

૨૧. સામાન્ય નિયમ એ છે કે એક પરંતુક અધિનિયમમાંથી કંઈક સિવાય કે જે અન્યથા અધિનિયમના કાર્યક્ષેત્રમાં હશે પરંતુ જો લખાણ, સંદર્ભ અથવા હેતુની જરૂર હોય તો તે અલગ નિયમ લાગુ થઈ શકે છે.તેવી જ રીતે, સમજૂતી એ વિભાગના શબ્દોના અર્થને સમજાવવા માટે છે પરંતુ જો ભાષા અથવા હેતુની જરૂર હોય, તો સમજૂતીને આ રીતે અર્થઘટન કરી શકાય છે.કાયદાના અર્થઘટનના નિયમો ઉપયોગી સેવકો છે પરંતુ મુશ્કેલ માલિકો છે.[કેશવજી રવજી એન્ડ કંપની વિરુદ્ધ સી. આઈ. ટી., (૧૯૯૦) ૨ એસ. સી. સી. ૩૩૧ ૧૯૯૦ એસ. સી. સી. (કરવેરા) ૨૬૮] અર્થઘટનનો ઉદ્દેશ વિધાનસભાના હેતુને શોધવાનો છે.

૨૨. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, આપણે જોઈએ છીએ કે કલમ ૬ની કલમ ૬ (૧) અને પેટા-કલમ (૫) ની જોગવાઈ સ્પષ્ટપણે તેમાં ઉલ્લેખિત વ્યવહારોને બાકાત રાખવાનો ઇરાદો ધરાવે છે, જે બિલ રજૂ કરવામાં આવી તે તારીખ પહેલા થઈ શકે છે.સ્પષ્ટીકરણ પાર્ટીશનોને ફરીથી ખોલવાની મંજૂરી આપી શકતું નથી જે જ્યારે લાગુ કરવામાં આવ્યા ત્યારે માન્ય હતા.૨૦/૧૨/૨૦૦૪ પહેલાં વ્યવહારોને અંતિમતા આપવાનો ઉદ્દેશ મુખ્ય જોગવાઈને કોઈપણ રીતે પૂર્વલક્ષી બનાવવાનો નથી.તેનો ઉદ્દેશ એ છે કે નકલી વ્યવહારો દ્વારા બિલની રજૂઆત સમયે ઉપલબ્ધ મિલકતને છીનવી લેવામાં આવતી નથી અને જ્યારે પણ કાયદા દ્વારા આપવામાં આવેલ અધિકાર ઉપલબ્ધ થાય છે અને તેનો અમલ કરવામાં આવે છે ત્યારે તે ઉપલબ્ધ રહે છે.કલમ ૬ (૧) અને (૩) માં સુધારાની મુખ્ય જોગવાઈને કોઈ પણ રીતે અસર કરવાનો ઇરાદો નથી પરંતુ તેને આ રીતે મજબૂત કરવામાં આવી છે.અપીલકર્તાઓ દ્વારા આવા

વ્યવહારોને સંચાલિત કરતા સ્થાયી સિદ્ધાંતો ૨૦-૧૨-૨૦૦૪ પહેલાના સમયગાળા માટે દૂર કરવાનો ઇરાદો નથી.કોઈ પણ કિસ્સામાં ૨૦-૧૨-૨૦૦૪ પછી પણ વૈધાનિક કાલ્પનિક વિભાજનને સ્પષ્ટીકરણ અથવા પ્રવર્તમાન પરંતુક દ્વારા આવરી લેવામાં આવી શકતું નથી.

૨૩. તદનુસાર, અમારું માનવું છે કે આ સુધારા હેઠળના અધિકારો જીવંત ભાગીદારોની જીવંત દીકરીઓને ૦૯/૦૯/૨૦૦૫ પર લાગુ પડે છે, પછી ભલે આવી દીકરીઓનો જન્મ ક્યારે પણ થયો હોય.ઉપરોક્ત તારીખ પહેલાં લાગુ કાયદા અનુસાર ૨૦/૧૨/૨૦૦૪ પહેલાં થયેલા પાર્ટીશનો સહિત સ્વભાવ અથવા વિમુખતા અપ્રભાવિત રહેશે.ત્યારબાદ થયેલા વિભાજનના કોઈપણ વ્યવહારને સમજૂતી દ્વારા નિયંત્રિત કરવામાં આવશે.”

૨૨. મિતાક્ષર કાયદા દ્વારા સંચાલિત સંયુક્ત હિંદુ પરિવારને લગતા કાયદામાં અભૂતપૂર્વ ફેરફારો થયા છે.નજીકના મહિલા સંબંધીઓ, એટલે કે સહ-ભાગીદારની દીકરીઓ સાથે સમાન વ્યવહાર કરવાની વધતી જરૂરિયાતને પહોંચી વળવા માટે ઉપરોક્ત ફેરફારો આગળ લાવવામાં આવ્યા છે.આ વિભાગ જણાવે છે કે પુત્રી તેના જન્મથી જ સહ-ભાગીદાર હશે, અને તેને પુત્રના સમાન અધિકારો અને જવાબદારીઓ હશે.પુત્રી એવી મિલકત ધરાવશે કે જેના માટે તેણી સહ-પક્ષીય મિલકત તરીકે હકદાર છે, જેને તેણી દ્વારા વસિયત અથવા અન્ય કોઈપણ વસિયતનામા દ્વારા નિકાલ કરવામાં સક્ષમ મિલકત તરીકે ગણવામાં આવશે.આ ફેરફારો સમાનતાના આધારસ્તંભ પર કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે, આમ પુત્રીને જે કથિત અપંગતા અને પૂર્વગ્રહનો સામનો કરવો પડ્યો હતો તેને દૂર કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે.હિંદુ ઉત્તરાધિકાર અધિનિયમ, ૧૯૫૬માં ૨૦૦૫માં તેમાં સુધારો

કરીને લાવવામાં આવેલા મૂળભૂત ફેરફારો, કદાચ રોસ્કો પાઉન્ડના અમર શબ્દોની અનુભૂતિ છે, જે તેમની પ્રખ્યાત સંધિઓ, કાયદામાં આદર્શ તત્વમાં દેખાય છે, કે "કાયદો સ્થિર હોવો જોઈએ અને તેમ છતાં તે સ્થિર ન રહી શકે.તેથી કાયદા વિશેના તમામ વિચારોએ સ્થિરતાની જરૂરિયાત અને પરિવર્તનની જરૂરિયાતની વિરોધાભાસી માંગણીઓને સમાધાન કરવા માટે સંઘર્ષ કર્યો છે.

૨૩. કલમ ૬, જેમ કે સુધારો કરવામાં આવ્યો છે, તે નિર્ધારિત કરે છે કે સુધારેલા અધિનિયમ, ૨૦૦૫ ના પ્રારંભ પર અને ત્યારથી, સહ-ભાગીદારની પુત્રી જન્મથી પુત્રની જેમ જ તેના પોતાના અધિકારમાં સહ-ભાગીદાર બનશે.તે સ્પષ્ટ છે કે જૂના વિભાગ અને જૂના હિન્દુ કાયદા હેઠળ પુત્રોને આપવામાં આવેલો દરજ્જો તેમને જન્મથી જ સહ-ભાગીદાર તરીકે ગણવાનો હતો.સુધારેલી જોગવાઈ હવે જન્મથી જ દીકરીઓના સહ-ભાગીદારોના અધિકારોને વૈધાનિક રીતે માન્યતા આપે છે.આ વિભાગ પુત્રની જેમ જ શબ્દોનો ઉપયોગ કરે છે.તેથી તે સ્પષ્ટ હોવું જોઈએ કે સહ-ભાગીદારના પુત્રો અને પુત્રીઓ બંનેને જન્મથી સહ-ભાગીદાર બનવાનો અધિકાર આપવામાં આવ્યો છે.તે સહ-પક્ષમાં જન્મની હકીકત છે જે સહ-પક્ષની રચના કરે છે, તેથી સહ-પક્ષકારના પુત્રો અને પુત્રીઓ જન્મના આધારે સહ-પક્ષકાર બને છે.સહ-પક્ષની મિલકતની વહેંચણી એ પછીનો તબક્કો છે અને સહ-પક્ષકારના મૃત્યુનું પરિણામ છે.કો-પાર્ટીનેરીનો પ્રથમ તબક્કો દેખીતી રીતે ઉપર વર્ણવ્યા મુજબ તેની રચના છે, અને તે સારી રીતે ઓળખાય છે.સહ-પક્ષકારની ઘટનાઓમાંની એક ઘટના એ છે કે સહ-પક્ષકારનો દરજ્જો તોડવાનો અધિકાર છે.તેથી, સહ-ભાગીદારોના અધિકારો જન્મથી (હવે દીકરીઓ સહિત) ઉદ્ભવે છે અને વહે છે, જે પેટા-કલમ (૧) (એ) અને (બી) પરથી સ્પષ્ટ થાય છે.

૨૪. આ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ, સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ ધમંડી રામ
બના કેસમાં સહ-માલિકીની ઘટનાઓને સમજવા માટે જરૂરી છે, જે હંમેશા હિન્દુ
મિતાક્ષર સહ-પક્ષમાં વારસામાં મળી હતી:

“પ.મિતાક્ષર સ્કૂલ ઓફ હિન્દુ લૉ અનુસાર હિન્દુ સંયુક્ત પરિવારની તમામ
સંપત્તિ અર્ધ-કોર્પોરેટ ક્ષમતામાં તમામ સહ-ભાગીદારો દ્વારા સામૂહિક
માલિકીમાં રાખવામાં આવે છે.મિતાક્ષરની શાબ્દિક સત્તા સ્પષ્ટ શબ્દોમાં
જણાવે છે કે સંયુક્ત કુટુંબની મિલકત સંયુક્ત પરિવારના સભ્યો માટે ટ્રસ્ટમાં
રાખવામાં આવે છે જે પછી જીવે છે અને ત્યારબાદ જન્મે છે (મિતાક્ષર,
પ્રકરણ I ૧-૨૭ જુઓ).મિતાક્ષર કાયદા હેઠળ ભાગીદારીની ઘટનાઓ આ
પ્રમાણે છે:પ્રથમ, ત્રીજી પેઢી સુધીના વ્યક્તિના વંશપરંપરાગત પુરુષ વંશજો,
પૂર્વજોની મિલકતોમાં જન્મથી માલિકી મેળવે તે સામાન્ય બાબત છે; બીજું,
આવા વંશજો કોઈપણ સમયે ભાગલા માટે પૂછીને તેમના અધિકારો નક્કી કરી
શકે છે; ત્રીજું, ભાગલા સુધી દરેક સભ્યને બાકીની સાથે સંયુક્ત રીતે સમગ્ર
મિલકત પર માલિકી મળી છે; ચોથું, કે આવી સહ-માલિકીના પરિણામે
મિલકતોનો કબજો અને આનંદ સામાન્ય છે; પાંચમું, કે જ્યાં સુધી તે
જરૂરિયાત માટે ન હોય ત્યાં સુધી, સહ-ભાગીદારોની સંમતિ વિના મિલકતનો
કોઈ હસ્તાંતરણ શક્ય નથી, અને છઠ્ઠું, કે મૃત સભ્યનું વ્યાજ તેના મૃત્યુ પર
બચી ગયેલા અન્ય લોકોને ચૂકવવામાં આવે છે ”

(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૨૫. તેથી, તે સ્પષ્ટ છે કે વિભાજનનો અધિકાર રદ કરવામાં આવ્યો નથી.અધિકાર
સહજ છે અને તેનો લાભ કોઈપણ સહ-ભાગીદાર લઈ શકે છે, હવે એક પુત્રી પણ જે
સહ-ભાગીદાર છે.

૨૬. વર્તમાન કેસમાં, નિઃશંકપણે, ભાગલા માટેનો દાવો વર્ષ ૨૦૦૨માં દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.જો કે, આ દાવાની પેન્ડન્સી દરમિયાન, કાયદાની કલમ ૬ માં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો કારણ કે હુકમનામું ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વર્ષ ૨૦૦૭ માં જ પસાર કરવામાં આવ્યું હતું.આમ, અપીલકર્તાઓના અધિકારો વર્ષ ૨૦૦૫માં સ્પષ્ટ થઈ ગયા અને આ ઘટનાને ટ્રાયલ કોર્ટ તેમજ હાઈકોર્ટ દ્વારા ધ્યાનમાં રાખવી જોઈતી હતી.ગંડુરી કોટેશ્વરમ્મા અને અન્ય વિરુદ્ધ ચકિરી યનદી અને અન્ય ૮ કેસમાં આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે સુધારેલી કલમ ૬ મુજબ સહ-પક્ષની મિલકતમાં દીકરીઓના અધિકારો માત્ર એટલા માટે ખોવાઈ ગયા નથી કારણ કે વિભાજનના દાવામાં પ્રારંભિક હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું છે.જ્યાં સુધી પાર્ટીશન દાવાની વાત છે, પાર્ટીશન માત્ર અંતિમ હુકમનામા પસાર થયા પછી જ અંતિમ બને છે.જો આવી સ્થિતિ ઊભી થાય તો ૨૦૦૫ના સુધારા દ્વારા કાયદામાં થયેલા ફેરફારને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રારંભિક હુકમનામામાં સુધારો કરવો પડશે.”

૧૪.૩ આમ કોર્ટે ખૂબ જ સ્પષ્ટ કર્યું છે કે સુધારા હેઠળના અધિકારો જીવંત ભાગીદારોની જીવંત દીકરીઓને ૦૮/૦૮/૨૦૦૫ પર લાગુ થશે, પછી ભલે આવી દીકરીઓનો જન્મ ક્યારે થયો હોય.તેમાં વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે ભાગીદારી સહિત સ્વભાવ અથવા વિમુખતા, જે ઉપરોક્ત તારીખ પહેલાં લાગુ કાયદા અનુસાર ૨૦/૧૨/૨૦૦૪ પહેલાં થઈ હોઈ શકે છે, તે અપ્રભાવિત રહેશે.ત્યારબાદ થયેલા વિભાજનના કોઈપણ વ્યવહારને સમજૂતી દ્વારા નિયંત્રિત કરવામાં આવશે.

૧૫. (૨૦૦૦) ૭ એસ. સી. સી. ૭૦૨ માં નોંધાયેલ દિલબો (એસ. એમ. ટી.) (મૃત) કાનૂની પ્રતિનિધિઓ અને અન્યો વિરુદ્ધ ધનરેજી (એસ. એમ. ટી.) (મૃત) અને અન્યોના કિસ્સામાં નિર્ણય, તે કેસ છે જ્યાં ગીરોના વળતર માટે દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જે ૬૦ વર્ષમાં સ્વીકાર્ય હતો. એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે જો ગીરો આપનાર વ્યક્તિએ તેના દ્વારા મેળવેલા અધિકાર કરતાં વધુ વ્યાજ ઊભું કર્યું હોય, તો ત્રીજા પક્ષ સામે કબજો મેળવવા માટે, વાદીને ટ્રાન્સફરની જાણ થયાના ૧૨ વર્ષની અંદર કલમ ૧૩૪ હેઠળ દાવો દાખલ કરવો પડશે. આ નિર્ણય એ વાત પર ભાર મૂકે છે કે દાવો સમયની અંદર છે અને તે બતાવવાનું વાદીનું કામ છે અને જ્યારે પણ દસ્તાવેજ નોંધાય છે, ત્યારે નોંધણીની તારીખ જ્ઞાનની તારીખ બની જાય છે. આમ, જ્યારે દાવો ૧૨ વર્ષના સમયગાળાની બહાર આવી સ્થિતિમાં દાખલ કરવામાં આવે છે ત્યારે વાદીએ દલીલ કરવી અને સાબિત કરવું પડે છે કે દાવો તેની જાણના ૧૨ વર્ષની અંદર છે કારણ કે અદાલતે એવું માન્યું હતું કે અન્ય કિસ્સાઓમાં જ્યાં કોઈ હકીકતને માનવામાં આવેલી જાણકારી કરતાં યોગ્ય ખંતથી શોધી શકાય છે તે વાદીને આભારી રહેશે કારણ કે પક્ષને માત્ર દાવો કરીને મર્યાદાનો સમયગાળો લંબાવવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી કે તેને કોઈ જાણકારી નથી.

“૨૦. આ દાવો ૧૯૦૮ ના મર્યાદા અધિનિયમ દ્વારા સંચાલિત કરવામાં આવ્યો હતો. કલમ ૧૩૪ અને ૧૪૮ નીચે પ્રમાણે વાંચે છે:

“દાવાનું વર્ણન	મર્યાદા સમયગાળો	જે સમયથી સમયગાળો
----------------	-----------------	------------------

		શરૂ થાય છે
૧૩૪.ટ્રસ્ટમાં આપવામાં આવેલી અથવા વારસામાં આપવામાં આવેલી અથવા ગીરવે મૂકવામાં આવેલી અને પછી ટ્રસ્ટી અથવા ગીરવે રાખનાર દ્વારા મૂલ્યવાન વળતર માટે ટ્રાન્સફર કરવામાં આવેલી સ્થાવર મિલકતનો કબજો પાછો મેળવવો.	બાર વર્ષ	જ્યારે ટ્રાન્સફરની જાણ વાદીને થાય છે.
*	*	*
૧૪૮. ગીરવે મૂકેલી સ્થાવર મિલકતનો કબજો પરત મેળવવા અથવા પુનઃપ્રાપ્ત કરવા માટે ગીરવે મૂકનાર સામે.	સાઠ વર્ષ	જ્યારે પુનઃપ્રાપ્ત કરવાનો અથવા કબજો પાછો મેળવવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે."

આમ ૬૦ વર્ષમાં ગીરો ઉપાડવા માટેનો દાવો દાખલ કરી શકાય છે.પરંતુ જો ગીરવે રાખનારએ તેના દ્વારા મેળવેલા અધિકાર કરતાં વધુ વ્યાજ ઊભું કર્યું હોય તો ત્રીજા પક્ષ સામે કબજો મેળવવા માટે વાદીને ટ્રાન્સફરની જાણ થયાના ૧૨ વર્ષની અંદર દાવો દાખલ કરવો પડ્યો હતો.૬૦ વર્ષનો સમયગાળો ઘટાડીને ૧૨ વર્ષ કરવાનો તર્ક સ્પષ્ટ છે.૬૦ વર્ષનો સમયગાળો ગીરો લેનાર તરીકે આપવામાં આવે છે જે હંમેશા ગીરો લેનાર રહે છે અને આમ અધિકારો સમાન રહે

છે.જો કે જ્યારે ગીરો લેનારાના વ્યાજ કરતાં વધુ વ્યાજ
 બનાવવામાં આવે છે ત્યારે ત્રીજો પક્ષ ગીરો લેનાર હેઠળ
 દાવો કરતો નથી.આવી વ્યક્તિની સ્થિતિ ખુદ્દા અને
 પ્રતિકૂળ કબજામાં રહેલા ક્રમના અતિક્રમણકારની સ્થિતિ
 કરતાં વધુ ખરાબ ન હોઈ શકે.જેમ જેમ ૧૨ વર્ષની મુદત પૂરી
 થવા પર પ્રતિકૂળ કબજો દ્વારા પદ અતિક્રમણ કરનારનું
 બિરુદ પૂર્ણ થશે તેમ જ આવા હસ્તાંતરણકર્તાનું બિરુદ
 પણ ૧૨ વર્ષ પછી પૂર્ણ થશે.૧૨ વર્ષનો સમયગાળો વાદી
 દ્વારા આવી ટ્રાન્સફરની મહેતીની તારીખથી ચાલવો પડે
 છે.જે પક્ષ દાવો દાખલ કરે છે તે હંમેશા તે બતાવવા માટે
 હોય છે કે દાવો સમયસર છે.આમ એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં
 દાવો ૧૨ વર્ષના સમયગાળા પછી દાખલ કરવામાં આવે છે,
 વાદીએ દલીલ કરવી પડશે અને પછી સાબિત કરવું પડશે કે
 દાવો તેની જાણના ૧૨ વર્ષની અંદર છે.કોઈ દાવો અથવા
 સાબિતીની ગેરહાજરીમાં, દાવો સમયસર છે તે બતાવવા
 માટે, તે વાદી છે જે નિષ્ફળ જશે.જ્યારે પણ કોઈ દસ્તાવેજ
 નોંધાય છે ત્યારે નોંધણીની તારીખ માન્ય મહેતીની તારીખ
 બની જાય છે.અન્ય કિસ્સાઓમાં જ્યાં યોગ્ય ખંતથી હકીકત
 શોધી શકાય છે, ત્યારે માનવામાં આવતું જ્ઞાન વાદીને
 આભારી રહેશે કારણ કે પક્ષને માત્ર એવો દાવો કરીને
 મર્યાદાનો સમયગાળો લંબાવવાની મંજૂરી આપી શકાતી
 નથી કે તેને કોઈ જ્ઞાન નથી.”

૧૬. ઝોહરાબીબી – અબ્દુલરહિમ બંગલીની પુત્રી અને અન્યો વિરુદ્ધ
 ઠાકુરભાઈ મગનભાઈ પટેલ અને અન્યોના કિસ્સામાં ૨૦૧૪ની પ્રથમ અપીલ
 નંબર ૭૯૧માં એ ૨૮ પર નિર્ણય લીધો હતો. ૦૪. ૨૦૧૪ માં, અરજીને એ
 આધાર પર નકારી કાઢવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી કે દાવો મર્યાદિત
 કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હતો.દાવામાં એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે
 દાવાની જમીન વર્ષ ૨૦૦૮માં નોંધાયેલા વેચાણ ખત દ્વારા ટ્રાન્સફર કરવામાં
 આવી હતી અને ફરિયાદમાં એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે નોંધાયેલા વેચાણ
 ખતની મહેતી માર્ચ ૨૦૧૦માં મળી હતી.સંહિતાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧
 (ડી) હેઠળની અરજીમાં દલીલ કરવામાં આવી હતી કે દાવો મર્યાદા કાયદા દ્વારા
 પ્રતિબંધિત છે, તેને અધિકારક્ષેત્રના સંદર્ભમાં પ્રારંભિક મુદ્દા તરીકે તૈયાર
 કરવામાં આવ્યો હતો અને ટ્રાયલ કોર્ટે સંહિતાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી)
 હેઠળ ફરિયાદને નકારી કાઢતી ઉપરોક્ત અરજીને મંજૂરી આપી હતી.અદાલતે
 વિવિધ નિર્ણયોની ચર્ચા કર્યા પછી ચુકાદો આપ્યો હતો કે દાવાની આ સંસ્થામાં
 વિલંબ થયો હતો અને દાવાને નકારી કાઢવામાં કોઈ ભૂલ થઈ ન હતી.

૧૬.૧ એલ. આર. એસ. દ્વારા દિલબો (એસ. એમ. ટી.) (મૃત)
 વિરુદ્ધ ધનરાજી (એસ. એમ. ટી.) (મૃત) અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં

સર્વોચ્ચ અદાલતના સંબંધિત તારણો અને અવલોકનો. અને અન્ય નીચે મુજબ છે:

“ ૪.૦૨.વાદી દ્વારા માંગવામાં આવેલી પ્રથમ રાહત એ છે કે મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા મૂળ પ્રતિવાદીની તરફેણમાં Nos.૧૧ થી ૧૭ પર ૫/૩/૨૦૦૮ પર Sr.No.૩૬૧૮ પર ૧૬/૩/૨૦૧૦ પર નોંધાયેલ નોંધાયેલ વેચાણ ખતને ગેરકાયદેસર, વિચારણા વિના જાહેર કરવું વગેરે. જો કે, તે નોંધવું જરૂરી છે અને તે વિવાદમાં નથી કે ઉપરોક્ત વેચાણ ખત ૧૬/૩/૨૦૦૮ પર નોંધાયેલું છે.

(૨૦૦૦) ૭ એસ. સી. સી. ૭૦૨ માં નોંધાયેલા એલ. આર. એસ. અને અન્ય(ઓ) ધનારાજી (શ્રીમતી) (મૃત) અને અન્યો દ્વારા દિલબૂ (શ્રીમતી) (મૃત) ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે અને ચુકાદો આપ્યો છે કે જ્યારે પણ દસ્તાવેજ નોંધાય છે, ત્યારે નોંધણીની તારીખ માન્ય જ્ઞાનની તારીખ બની જાય છે અને અન્ય કિસ્સાઓમાં જ્યાં કોઈ હકીકત યોગ્ય ખંતથી શોધી શકાય છે, ત્યારે માન્ય જ્ઞાનને વાદીને આભારી ગણવામાં આવશે કારણ કે પક્ષને માત્ર દાવો કરીને મર્યાદાનો સમયગાળો લંબાવવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી કે તેને કોઈ મહેતી નથી.ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પણ અવલોકન કર્યું છે અને જણાવ્યું છે કે સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને ફરિયાદને નકારી શકાય છે જો એવું જોવા મળે કે દાવામાં કરવામાં આવેલા તમામ દાવાઓને સ્વીકારતા પણ, તે દાવો મર્યાદિત કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હોવાનું જણાય છે.માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત નિર્ણય પર આધાર રાખીને, બેચરભાઈ ઝવેરભાઈ પટેલ અને ૨૦૧૩ (૧) જી. એલ. આર. ૩૯૮ માં નોંધાયેલા અન્ય એક

કેસમાં આ અદાલતે એવું માન્યું છે કે વાદીમાં કરવામાં આવેલા દાવાઓ અને વાદી સાથે રજૂ કરવામાં આવેલા સહાયક દસ્તાવેજોને ધ્યાનમાં રાખીને, જો દાવો સ્પષ્ટ રીતે મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે, તો સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ વાદીને નકારી કાઢવી જરૂરી છે. વધુમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે અને એવું માનવામાં આવે છે કે નોંધાયેલા દસ્તાવેજને પડકારતા દાવાના કિસ્સામાં, નોંધણીની તારીખ માન્ય જ્ઞાનની તારીખ બની જાય છે અને ચતુરાઈથી મુસદ્દો તૈયાર કરીને અને અસ્પષ્ટ દાવાઓ દ્વારા, જે દાવો અન્યથા મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે તેને મર્યાદાના સમયગાળાની અંદર લાવી શકાતો નથી. બેચરભાઈ ઝવેરભાઈ પટેલ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ આ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત ઉપરોક્ત કાયદાને ધ્યાનમાં લેતા આ દાવો મર્યાદિત કાયદા દ્વારા સ્પષ્ટ રીતે પ્રતિબંધિત છે. આ સંજોગોમાં, વિદ્વત ન્યાયાધીશ દ્વારા સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ દાવાને નકારી કાઢવામાં કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી કારણ કે ઉપરોક્ત રાહત માટે દાખલ કરાયેલ દાવો પણ મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે.

૪.૦૩. એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે ફરિયાદમાં પણ કાર્યવાહીના કારણના સંદર્ભમાં દાવા કરતી વખતે એવો ઉદ્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે વાદીને મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા પ્રતિવાદીની તરફેણમાં Nos. ૧૧ થી ૧૭ સુધીના ૨૩/૩/૨૦૧૦ ના વેચાણ ખત વિશે જાણ થઈ હતી. જો કે, ઉપરોક્ત દાવાઓ ખૂબ અસ્પષ્ટ છે અને જેમ કે તે દાવાને મર્યાદાના સમયગાળામાં લાવવા માટે ચતુર મુસદ્દો હોવાનું કહી શકાય.

૪.૪.(૧૯૭૭) ૪ એસ. સી. સી. ૪૬૭માં નોંધાયેલા ટી. ત્રિવેન્દ્રમ વિરુદ્ધ ટીવી સત્યપાલ અને અન્ય એક કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે અને

ચુકાદો આપ્યો છે કે જો ચતુરાઈપૂર્વકના મુસદ્દાએ કાર્યવાહીના કારણનો ભ્રમ પેદા કર્યો હોય, તો તે અદાલતની ફરજ છે કે તે તેને પ્રથમ સુનાવણીમાં બોજમાં મૂકી દે અને ચતુરાઈથી દાવાનો મુસદ્દો તૈયાર કરે જે અન્યથા મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે, તેને મર્યાદાના સમયગાળાની અંદર લાવી શકાતો નથી.તે વિવાદિત ન હોઈ શકે કે જો તેના ચહેરા પર અને ફરિયાદ/દાવામાં કરવામાં આવેલા દાવાઓને ધ્યાનમાં લેતા, જો દાવો સ્પષ્ટ રીતે મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે, તો સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ ફરિયાદને નકારી શકાય છે.વર્તમાન કેસમાં, અહીં ઉપર જણાવ્યા મુજબ, Sr.Nos.૪૩૩૫ અને ૪૩૩૬ પર નોંધાયેલા ૧૯/૮/૨૦૦૬ ના કરાર-થી-વેચાણ/બનાખાતની ચોક્કસ કામગીરી માટેનો દાવો તેમજ અનુક્રમ નંબર ૬૦૭૩ અને ૬૦૭૪ પર નોંધાયેલા ૧૬/૧૧/૨૦૦૬ ના કરાર-થી-વેચાણ/બનાખાત સ્પષ્ટ રીતે મર્યાદાના સમયગાળાની બહાર છે અને મર્યાદા કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે.આ સંજોગોમાં, વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ દાવાને આ આધાર પર નકારી કાઢવામાં કોઈ ભૂલ અને/અથવા ગેરકાયદેસરતા કરી નથી કે તે મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે.

અન્યથા પણ, તેની નોંધ લેવી જરૂરી છે અને વાદીઓના જણાવ્યા અનુસાર પણ, તેમને ૨૩/૩/૨૦૧૦ પર વેચાણ ખત વિશે જાણ થઈ, જો કે, તેઓએ એક વર્ષના સમયગાળા પછી બે મહિના પછી વેચાણ ખત રદ કરવા માટે દાવો દાખલ કર્યો.આ સંજોગોમાં, મર્યાદિત કાયદા દ્વારા દાવો સ્પષ્ટ રીતે પ્રતિબંધિત છે અને માન્ય ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ દાવાને નકારી કાઢવામાં કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી કારણ કે દાવો મર્યાદિત કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત છે.

જ.૦પ.વાદીઓ દ્વારા માંગવામાં આવેલી અન્ય એક વિનંતી એ છે કે મ્યુટેશન એન્ટ્રી નંબર ૧૦૮૧ તારીખ ૧૮/૬/૧૯૫૨ ને રદ કરવામાં આવે, જેના દ્વારા રહેમેતબીબીનું નામ મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં હસમ રહીમ બંગાળીના વારસદાર અને પ્રતિનિધિ તરીકે અને મ્યુટેશન એન્ટ્રી No.૩૨૭૬ તારીખ ૩૦/૫/૧૯૬૩ તરીકે બદલવામાં આવ્યું હતું, જેના દ્વારા મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના પિતા મંગનભાઈ માનચુભાઈનું નામ જ.૦પ ના મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં બદલવામાં આવ્યું હતું.વાદીઓ દ્વારા માંગવામાં આવેલી અન્ય વિનંતી એ છે કે મ્યુટેશન એન્ટ્રી નંબર ૧૦૮૧ તારીખ ૧૮/૬/૧૯૫૨ રદ કરવામાં આવે, જેના દ્વારા રાજસ્વ રેકૉર્ડમાં હસમ રહીમ બંગાળીના વારસદાર અને પ્રતિનિધિ તરીકે રહેમેતબીબીનું નામ બદલવામાં આવ્યું હતું અને મ્યુટેશન એન્ટ્રી નંબર ૩૨૭૬ તારીખ ૩૦/૫/૧૯૬૩ જેના દ્વારા મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના પિતા મંગનભાઈ માનચુભાઈનું નામ બોમ્બે ટેનન્સી એક્ટની કલમ ૬૪ (૭) હેઠળ પસાર કરાયેલા આદેશના આધારે મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં બદલવામાં આવ્યું હતું અને ઉપરોક્ત વેચાણ પ્રતિબંધોને આધિન હતું. બોમ્બે ટેનન્સી એક્ટની કલમ ૪૩ હેઠળ. તે રેકૉર્ડ પર આવ્યું છે અને તે વિવાદમાં નથી કે મહેસૂલ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ વાદી નિષ્ફળ ગયા છે.તે પછી મ્યુટેશન એન્ટ્રીને સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ કેવી રીતે પડકારવામાં આવી શકે છે અને તે પણ ૪૫ વર્ષના સમયગાળા પછી તે પ્રશંસનીય નથી.એ નોંધવું જરૂરી છે કે વાદીઓ અનુસાર પણ, તેમને ૭/૧૧/૨૦૦૭ પર ઉપરોક્ત એન્ટ્રીઓ વિશે જાણ થઈ હતી, તેમ છતાં દાવો મે, ૨૦૧૧ના મહિનામાં દાખલ કરવામાં આવ્યો છે.તે વિવાદમાં નથી કે વાદીઓ મહેસૂલ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ ઉપરોક્ત પરિવર્તન પ્રવેશોને આ આધાર પર પડકારવામાં હારી ગયા છે કે તેમને ૪૫ વર્ષના સમયગાળા પછી એટલે કે મર્યાદાના સમયગાળા પછી પડકારવામાં આવ્યા હતા.એ પણ નોંધવું જરૂરી છે અને તે વિવાદમાં નથી કે વાદી પણ બોમ્બે ટેનન્સી એક્ટની કલમ ૬૪ (૭) હેઠળની કાર્યવાહીને પડકારતી મહેસૂલ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ હારી ગયા છે, ૨૦૧૧ની વિશેષ

નાગરિક અરજી નંબર ૬૮૬૮માં આ અદાલત સુધી.તે પછી જ અને જ્યારે તેઓ દરેક સત્તામંડળ, ખાસ કરીને મહેસૂલ સત્તામંડળો સમક્ષ હારી ગયા હોય, ત્યારે વર્તમાન દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો છે, જે મર્યાદાના કાયદા દ્વારા સંપૂર્ણપણે અને સ્પષ્ટ રીતે પ્રતિબંધિત છે.સંજોગો હેઠળ અને ઉપરોક્ત તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ દાવાને નકારી કાઢતી વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણ સાથે સંપૂર્ણ સંમત છીએ.સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ અરજી Ex.૧૭ ને મંજૂરી આપવામાં અને ફરિયાદને નકારી કાઢવામાં માન્ય ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી.વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત આદેશમાં દખલ કરવાનું અમને કોઈ કારણ દેખાતું નથી.”

૧૭. સર્વોચ્ચ અદાલતનો બીજો નિર્ણય AIR ૨૦૨૧ SC ૧૧૧૪, કે. અકબર અલી વિરુદ્ધ કે. ઉમર ખાન અને અન્ય(ઓ)માં નોંધવામાં આવ્યો હતો, જેમાં પ્રથમ પ્રતિવાદી દ્વારા ચલાવવામાં આવેલા ૦૨/૦૬/૨૦૧૦ ના વેચાણ દસ્તાવેજને આ આધાર પર પડકારવામાં આવ્યો હતો કે વાદી અને પ્રથમ પ્રતિવાદી વચ્ચે ચલાવવામાં આવેલ ૦૫/૧૧/૧૯૯૮ તારીખનો પૂર્વ-મુક્તિ કરાર હતો.આ કરારનો અમલ પ્રથમ પ્રતિવાદી દ્વારા તેના પુત્રની તરફેણમાં ૦૨/૦૧/૧૯૯૯ પર ચલાવવામાં આવેલા પાવર ઓફ એટર્નીના આધારે કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહેવાય છે.પ્રતિવાદીઓએ સંહિતાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ હેઠળ આ આધાર પર અરજી દાખલ કરી હતી કે કોઈ પણ વેચાણ અથવા પૂર્વ-મુક્તિ કરાર દાખલ કરવા માટે કોઈ પાવર ઓફ એટર્ની નથી, આ

વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવ્યું હતું.જો કે, અપીલમાં, હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે અરજીને મંજૂરી આપી હતી અને જણાવ્યું હતું કે એટર્નીની સત્તા એટર્નીને કરારને અમલમાં મૂકવા માટે અધિકૃત કરતી નથી અને તે જ માત્ર અદાલતી કાર્યવાહી હાથ ધરવા માટે આપવામાં આવી હતી.

૧૭.૧ સંહિતાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ હેઠળ અરજીનો નિર્ણય કરતી વખતે, પ્રશ્ન એ હતો કે શું દાવો મર્યાદાના કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હતો.સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે વાદીના કેસની તાકાત અથવા નબળાઈનો નિર્ણય પ્રતિવાદી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા બચાવ દ્વારા કરવામાં આવતો નથી.તેણે એવું માન્યું હતું કે આદેશ VII, નિયમ ૧૧ ની જોગવાઈ સંપૂર્ણ નથી અને અદાલત પાસે એ જોવાની સહજ સત્તા છે કે તુરંચ અને ત્રાસદાયક મુકદ્દમાઓને અદાલતનો સમય બગાડવાની મંજૂરી નથી.

૧૭.૨ સર્વોચ્ચ અદાલત, કે. અકબર અલી વિરુદ્ધ કે. ઉમર ખાન અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના સંબંધિત તારણો અને અવલોકનોને પુનઃઉત્પાદિત કરવા યોગ્ય રહેશે:

“૭. કોઈ પણ સંજોગોમાં, ફરિયાદને નકારી કાઢવા માટે સી. પી. સી. ના આદેશ VII નિયમ ૧૧ હેઠળની અરજીને સમગ્ર રીતે વાદીનું અર્થપૂર્ણ વાંચન જરૂરી છે.એ. આઈ. આર. ૧૯૯૮ એસ. સી. ૬૩૪ માં નોંધાયેલા આઈ. ટી. સી. વિરુદ્ધ ડેટ રિકવરી એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલમાં આ અદાલતે આપેલા ચુકાદા મુજબ, કાર્યવાહીના

કારણનો ભ્રમ પેદા કરતા ચતુર મુસદ્દાને કાયદામાં મંજૂરી નથી અને દાવામાં દાવો કરવાનો સ્પષ્ટ અધિકાર દર્શાવવો જોઈએ.તેવી જ રીતે અદાલતે એ જોવું જોઈએ કે દાવાના કાયદાકીય પ્રતિબંધને દાવાના કપટી અને ચતુર મુસદ્દા દ્વારા છુપાવવામાં ન આવે.વધુમાં, ઓર્ડર VII રૂ ૧૧ ની જોગવાઈઓ સંપૂર્ણ નથી અને કોર્ટ પાસે એ જોવાની સહજ સત્તા છે કે તુરંચ અથવા ત્રાસદાયક મુકદ્દમાઓને કોર્ટનો સમય બગાડવાની મંજૂરી નથી.

૮. આ કેસમાં, સમગ્ર રીતે વાદીનું અર્થપૂર્ણ વાંચન એ સ્પષ્ટ કરે છે કે દાવામાં દાવો કરવામાં આવેલી રાહત શ્રી ઝહીર અલીને પ્રથમ પ્રતિવાદી દ્વારા આપવામાં આવેલા પાવર ઓફ એટર્નીના મર્યાદિત અવકાશને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રતિબંધિત છે.

૯. જ્યાં દાવામાં દાવા પાવર ઓફ એટર્ની ધારક દ્વારા અમલમાં મૂકાયેલા કરાર પર આધારિત હોય, ત્યાં કોર્ટને પાવર ઓફ એટર્નીની તપાસ કરવાથી પ્રતિબંધિત કરવામાં આવતી નથી.તે અદાલત માટે ખુલ્લું છે કે તે ફરિયાદ સાથે પાવર ઓફ એટર્નીની શરતોને તે જ રીતે વાંચે જે રીતે ફરિયાદ સાથે જોડાયેલા દસ્તાવેજો છે, જે દાવાનો ભાગ છે.

૧૦. અરજદાર/વાદીના વિદ્વાન વકીલની દલીલ કે પાવર ઓફ એટર્નીની કલમ ૬ માં 'તમામ કાયદેસર કૃત્યો કરવા' ની અભિવ્યક્તિમાં મિલકતના વેચાણની કાર્યવાહીનો સમાવેશ થશે તે માન્ય નથી.પાવર ઓફ એટર્નીમાં ઉલ્લેખિત કૃત્યો અદાલતી કાર્યવાહીના સંદર્ભમાં છે અને તે પણ ૧૯૭૯ના દીવાની દાવો નંબર ૭૨ના સંદર્ભમાં છે.વકીલને મિલકત વેચવા અથવા વેચવા માટે કોઈ કરાર કરવાની મંજૂરી આપતી કોઈ કલમ નથી.પાવર ઓફ એટર્નીમાં આવી કોઈ કલમની ગેરહાજરીમાં, પ્રતિવાદી નંબર ૧

તેના પુત્રના કૃત્યોથી બંધાઈ શકતો નથી.તેથી, કથિત પૂર્વ-મુક્તિ કરાર વાદીને દાવો દાખલ કરવાનો કોઈ અધિકાર આપતો નથી.આમ આ દાવો જાળવવા યોગ્ય નથી.

૧૧. અરજદાર/વાદી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલ કે વાદી સુનાવણીપાત્ર મુદ્દાઓ જાહેર કરે છે, અને તેથી, પ્રારંભિક તબક્કે તેને નકારી ન શકાય તે યોગ્ય નથી.દાવો દાખલ કરવાનો સંપૂર્ણ આધાર પાવર ઓફ એટર્ની ધારક દ્વારા ચલાવવામાં આવેલ ૫.૧૧.૧૯૯૮ તારીખનો પૂર્વ-મુક્તિ કરાર છે.અધિકાર આપવા અને માલિકને બાંધવા માટે, માન્ય પાવર ઓફ એટર્ની હોવો જરૂરી છે.માન્ય પાવર ઓફ એટર્નીની ગેરહાજરીમાં, વાદીને કોઈ અધિકાર પ્રાપ્ત થશે નહીં.

૧૨. દાવાને સંપૂર્ણ રીતે અર્થપૂર્ણ રીતે વાંચીને સ્પષ્ટ થાય છે કે વાદી પાસે દાવાની મિલકતના માલિક પ્રથમ પ્રતિવાદી સામે કાર્યવાહીનું કોઈ કારણ નથી, પાવર ઓફ એટર્ની સ્પષ્ટ રીતે અમાન્ય છે.મૂતક-પ્રતિવાદી નંબર ૧ ના વારસદારો વચ્ચેનો આંતર-વિવાદ અરજદારને કોઈ અધિકાર પ્રદાન કરશે નહીં કારણ કે તેનો દાવો પાવર ઓફ એટર્ની દ્વારા ચલાવવામાં આવેલા પૂર્વ-મુક્તિ કરાર પર આધારિત છે, જે એટર્નીને મિલકત સાથે વ્યવહાર કરવા માટે અધિકૃત કરતું નથી.

૧૩. હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે શરૂઆતમાં જ નકારી કાઢીને નોંધપાત્ર ન્યાય કર્યો છે, એક દાવો જે પ્રતિવાદીઓ અથવા તેમાંથી કોઈની સામે કાર્યવાહીના કારણના અભાવે દેખીતી રીતે સમર્થનપાત્ર નથી, જેનાથી મૂલ્યવાન ન્યાયિક સમયની બચત થાય છે તેમજ દાવાના પક્ષકારોને અસુવિધા અને ખર્ચ પણ થાય છે.”

૧૭.૩ આમ, જે જરૂરી છે તે છે કે વાટીનું સંપૂર્ણ રીતે અર્થપૂર્ણ વાંચન અને આમ કરતી વખતે ઉઠાવવામાં આવેલા બચાવ પર ધ્યાન આપવું જોઈએ નહીં.

૧૮. એ. આઈ. આર. ૧૯૭૭ એસ. સી. ૨૪૨૧માં નોંધાયેલ ટી. અરવિંદન વિરુદ્ધ વી. સત્યપાલ અને અન્યનો નિર્ણય એ આધાર નિર્ણય છે, જે દાવાને અર્થપૂર્ણ રીતે વાંચવા પર ભાર મૂકે છે અને જ્યારે તે સ્પષ્ટપણે હેરાન કરનારો અને અયોગ્ય હોવાનું જણાય છે, દાવો કરવાનો સ્પષ્ટ અધિકાર જાહેર કરતું નથી અથવા જ્યાં તે દેખીતી રીતે પ્રતિબંધિત છે, ત્યારે કોર્ટ સંહિતાના આદેશ VII નિયમ ૧૧ હેઠળ તેની શક્તિનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. કુશળ મુસદ્દાની કોઈ પણ માત્રામાં કાર્યવાહીના કારણનો ભ્રમ પેદા થવો જોઈએ નહીં કારણ કે કોર્ટ ત્રાસદાયક મુકદ્દમાને નાબૂદ કરે તેવી અપેક્ષા છે.

૧૯. પક્ષકારો દ્વારા જે અન્ય નિર્ણયો પર આધાર રાખવાની માંગ કરવામાં આવી છે તેના પર આપણું ધ્યાન આપવાની જરૂર નથી કારણ કે તે બિનજરૂરી રીતે ચુકાદાના મુખ્ય ભાગને વધુ ઉત્તેજિત કરી શકે છે.

૨૦. એ નોંધવું પૂરતું છે કે ટી. અરવિંદમ (ઉપરોક્ત) ના પાયાના નિર્ણયમાંથી જે કાયદો પુષ્કળ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યો છે તે રાજપાલ સિંહ

(ઉપરોક્ત) અને અન્ય નિર્ણયોના કિસ્સામાં પણ પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યો છે.પ્રશ્ન માત્ર તાત્કાલિક કેસમાં હકીકતો પર કાયદાનો અમલ કરવાનો છે.

૨૦.૧ અમારો અભિપ્રાય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે તાત્કાલિક કેસમાં ફરિયાદને નકારી કાઢવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી.અહીં મૂળ વાદી એવા અપીલકર્તાઓ દ્વારા જેના પર આધાર રાખવાની માંગ કરવામાં આવી છે તે નિર્ણયથી સભાન હોવાને કારણે, અમે નોંધ્યું છે કે ૩૫ વર્ષ પહેલાં અમલમાં મુકાયેલા વેચાણ કરારના અમલને પડકારવામાં આવ્યો છે અને ૧૩/૦૩/૧૯૮૦ ના નોંધાયેલા વેચાણ કરાર પર સવાલ ઉઠાવવા માટે, દીવાની દાવાને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવ્યું છે.

૨૧. અમે એ વાતથી પણ વાકેફ છીએ કે માત્ર દાવાના અર્થપૂર્ણ વાંચન પર, કોઈપણ ટ્રાયલ કોર્ટે મર્યાદાનું પાસું અને ખાસ કરીને આવા સ્થાનાંતરણની જાણકારીની ઘટના નક્કી કરવાની જરૂર છે.

૨૨. સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોમાંના એકમાં, મર્યાદાના કાયદાની ચર્ચા કરતી વખતે પણ, જે તારીખની નોંધણીની તારીખથી જ્ઞાન ધારણ કરશે, વાદીની અદાલત તેની સમક્ષ પક્ષકારો પર આચરવામાં આવેલી છેતરપિંડીની

નોંધ લઈ શકે છે, જ્યાં નોંધાયેલા વેચાણ ખત પર મળી આવેલી અંગૂઠાની છાપને આવશ્યક પડકાર હતો. ટ્રાયલ કોર્ટે કોડના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળની અરજી પર કાર્યવાહી કરતી વખતે અંગૂઠાની છાપ પર સવાલ ઉઠાવતી અરજી પર પણ કાર્યવાહી કરી હતી અને આવા અંગૂઠાની છાપ લેવા અને હાથ લેખન નિષ્ણાતને તપાસ માટે મોકલવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો, જેમાં ખૂબ જ ટૂંકા ગાળામાં અહેવાલની માંગ કરવામાં આવી હતી અને આ પૃષ્ઠભૂમિમાં જ્યારે અરજી કોડના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જ્યાં ટ્રાયલ કોર્ટે છેતરપિંડીના મજબૂત અને સ્પષ્ટ તથ્યો સાથે તેનું મનોરંજન ન કરવાનું પસંદ કર્યું હતું. જ્યારે હાઈકોર્ટ દ્વારા આ બાબતને ધ્યાનમાં લેવામાં આવી ત્યારે સર્વોચ્ચ અદાલતે હાઈકોર્ટના આદેશને રદ કર્યો અને રદ કર્યો અને સંહિતાના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ અરજી પર ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને સમર્થન આપ્યું હતું.

૨૨.૧ આ નિર્ણયને બાદ કરતાં, કાયદો એકદમ સ્પષ્ટ છે કે વ્યક્તિની જાણકારી નોંધણીની તારીખથી ધારણ કરવાની જરૂર પડશે અને તાત્કાલિક કિસ્સામાં તે ૧૩/૦૩/૧૯૮૦ છે. તેથી, દાવો ઉપરોક્ત સમયગાળાના ત્રણ વર્ષમાં દાખલ થવો જોઈએ. કારણ કે ન તો પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલ બચાવ કે ન તો પ્રતિવાદીઓ દ્વારા આધાર રાખવા માંગવામાં આવેલા દસ્તાવેજો કે ન તો અરજી અથવા લેખિત નિવેદનમાં કરવામાં આવેલા

દાવાઓ આ અદાલતના આદેશ VII, નિયમ ૧૧ (ડી) હેઠળ અરજીનો નિર્ણય લેવાના હેતુ માટે સુસંગત રહેશે.તે દાવામાંનો દાવો છે જેના કારણે ટ્રાયલ કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે દાવો એકદમ ત્રાસદાયક છે અને અમે આવા તારણો સાથે સંપૂર્ણપણે સંમત છીએ.બે ભાઈઓ સાથે તમામ મેટ્રો શહેરોમાં મિલકતોના ભાવમાં થયેલા વધારા સાથે પણ બહેનોને આવા વેચાણનો લાભ મેળવવા માટે ઘણા સમય પહેલા પૂરા દિલથી ટેકો આપ્યો છે અને મુખ્યત્વે ૩૫ વર્ષ પછી વેચાણ ખતને પડકાર ફેંકવામાં આવ્યો છે જ્યાં વ્યવહારીક રીતે કાર્યવાહીનું કોઈ કારણ દેખાતું નથી.

૨૨.૨ જેમ કે સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો છે કે પરિણામી વિનંતીઓ મહેત્વપૂર્ણ નથી અને જે ધ્યાનમાં રાખવાની જરૂર છે તે પડકાર હેઠળની નોંધપાત્ર વિનંતી છે જે નિઃશંકપણે તાત્કાલિક કેસમાં ૧૩/૦૩/૧૯૮૦ તારીખના વેચાણ ખતને પડકાર છે.તેથી ભાગલાની પરિણામી પ્રાર્થના તેમજ અન્ય રાહતોનું કોઈ મહેત્વ નહીં હોય, જે આ તબક્કે ભાર મૂકવા અથવા સંબોધવા માટે ખૂબ ઓછું જરૂરી છે.મર્યાદા અધિનિયમની અનુસૂચિ ૧ ની કલમ ૫૯ મુજબ ત્રણ વર્ષની અંદર જે દાવો દાખલ કરવો જરૂરી છે તેને ૩૫ વર્ષ પછી પસંદ કરવામાં આવ્યો છે, અન્યથા વિભાજનની રાહત પણ વેચાણ ખતમાંથી ૧૦ વર્ષની અંદર જરૂરી હતી જે જો દાવો માનવામાં આવે તો તે આવા વેચાણ દસ્તાવેજના ૨૫ વર્ષ પછીનો છે અને તેથી ટ્રાયલ કોર્ટ પણ

દાવાને નકારી કાઢવામાં યોગ્ય હતી કારણ કે તેને મર્યાદા કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવી છે અને તે કોઈ દખલગીરીને પાત્ર નથી.

૨૩. અમે ફરિયાદમાંથી જ નોંધ્યું છે કે દાવાની સંપત્તિની સંભાળ પરિવારના પુરુષ સભ્યો દ્વારા લેવામાં આવી રહી હતી અને તમામ અપીલકર્તાઓ પરિણીત હોવાથી, જ્યારે તેઓએ તે વિશે પૂછપરછ કરી, ત્યારે મૂળ પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૪ એ નિયમિત જવાબ આપ્યો કે તેઓ તેની સારી સંભાળ રાખી રહ્યા હતા.તાજેતરમાં, જ્યારે તેઓ ત્યાંથી પસાર થયા ત્યારે તેમને જમીન પર કેટલાક અજાણ્યા લોકો કબજો કરતા જોવા મળ્યા અને તેમને જણાવવામાં આવ્યું કે આ જમીન હવે નંદલાલભાઈ અને રમેશભાઈની છે.આના માટે સરકારી રેકૉર્ડમાંથી થોડી ચકાસણીની જરૂર હોવાથી, અપીલકર્તાઓને ખબર પડી કે ભાઈઓ દ્વારા તેમની સાથે છેતરપિંડી કરવામાં આવી હતી, જેમણે પ્રતિવાદી નંબર ૫ થી ૧૨ સાથે સાંઠગાંઠ કરી હતી અને તેઓએ મિલકતમાં તેમનો હિસ્સો માંગ્યો હતો, જેના માટે પ્રતિવાદી નંબર ૧ થી ૪ એ સ્પષ્ટપણે ઇનકાર કર્યો હતો.

૨૩.૧ દાવાની કાર્યવાહીનું કારણ ફરીથી જણાવે છે કે વાદી અને પ્રતિવાદીઓ મિલકતની માલિકી ધરાવતા હતા અને તેનો વહીવટ પણ સંયુક્ત રીતે કરવામાં આવતો હતો.જ્યારે અપીલકર્તાઓને મિલકતમાં પ્રવેશતા અટકાવવામાં આવ્યા હતા અને જ્યારે તેમણે ભાગલા દ્વારા તેમનો હિસ્સો માંગ્યો

હતો અને પ્રતિવાદીઓએ તેનો ઇનકાર કર્યો હતો, ત્યારે કાર્યવાહીનું કારણ અધિકારક્ષેત્રમાં જ ઊભું થયું હતું. આ સંપૂર્ણપણે સંદિગ્ધ, અસ્પષ્ટ છે અને એ હકીકતને પ્રતિબિંબિત કરે છે કે એક કૃત્રિમ રીત છે જેમાં કાર્યવાહીનું કારણ બનાવીને દાવો લાવવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવે છે, જ્યાં હકીકતમાં, કોઈ અસ્તિત્વમાં નથી. વાદીનું વાંચન પોતે જ તે પુષ્કળ સ્પષ્ટ કરે છે કે અપીલકર્તાઓ, જેમણે અપીલકર્તાઓના સમર્થનમાં આ અદાલત સમક્ષ તેમના સોગંદનામા-ઇન-રિપ્લાય દાખલ કર્યા છે, તેમની મહેતી મેળવવાના સંદર્ભમાં અસ્પષ્ટ અને અસ્પષ્ટ દલીલો સાથે આ અદાલતનો સંપર્ક કરવાનું પસંદ કર્યું છે અને જો ટ્રાયલ કોર્ટે તેને સંતોષકારક ન હોવાનું પસંદ કર્યું હોય અને વાદીને નકારી દીધી હોય, તો આ અદાલતને દખલ કરવા માટે કોઈ સંતોષકારક કાનૂની કારણ મળતું નથી. અપીલમાં કોઈ ગુણદોષ ન હોવાને કારણે પણ તે નકારી કાઢવાને પાત્ર છે.

૨૪. તદનુસાર, આ અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

(ન્યાયમૂર્તિ સોનિયા ગોકાણી)

(ન્યાયમૂર્તિ હેમંત એમ. પ્રચ્છક)

એમ. એમ. મિર્ઝા

વિષય : દિવાની કાર્યરીતિ સંહિતાના આદેશ ૭, નિયમ ૧૧(ડી) હેઠળ સમય મર્યાદાના આધારે દાવો નામંજૂર કરવાના આદેશ સામેની પ્રથમ અપીલ અંગેનો ચુકાદો.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.